

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İSTANBUL ESENYURT BELEDİYESİ

2021 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	90

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri.....	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: A. Evler Sitesi Tarafından Kullanılan Alanlara İlişkin Detaylı Tablo	39
Tablo 9:Bina İnşaat Harcı Tarifesi	49
Tablo 10: İdarenin Borç Stok Hesaplamasına Dahil Olan Borç Kalemleri	84
Tablo 11: Yabancı Menşeli Kiralık Araçlara İlişkin Bilgiler.....	85

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BEDAŞ	Boğaziçi Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TL	Türk Lirası
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi
YİKOB	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Geçici Kabulü Yapılan İşlerin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Aktarılmaması
2. İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
3. 2021 Yılı Öncesi İçin Büyükşehir Belediyesine Gönderilmesi Gereken Otopark Bedellerinin Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması
4. Belediye Adına Tescilli Araçların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması
5. Gelirlerden Alacaklar Hesap Gruplarının Gelir Servisindeki Kayıtlı Tahakkuk Tutarları ile Mali Tablolardaki Tahakkuk Tutarlarının Uyumlu Olmaması
6. İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi
7. İdareye Bağışlanan ve Yol Bakım ve Onarımında Kullanılan Asfaltın Stok ve Gelir Hesaplarına Kaydedilmemesi
8. İLBANK Kredilerine Ait Tahakkuk Eden Faizlerin İdare Bilançosunda Yer Almaması
9. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile Binalar Hesabında Kayıtlı Duran Varlıklar İçin Amortisman Ayrılmaması
10. Sayıştay İlamıyla Hüküm Altına Alınan İdare Alacağı'nın Kişilerden Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. İdarece Peşin Tahsil Edilen Kira Gelirlerinin Vadesine Göre Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı ile Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabında İzlenmemesi
2. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

3. Kullanılma Özelliğini Kaybeden Araçların Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi
4. Taşınmaz Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi
5. Belediye Taşınmazlarının Mevzuatta Belirtilen Şartlar Karşılanmaksızın Dernek ve Vakıflara Kullandırılması
6. İdare Adına Tescilli Konutların Mevzuata Aykırı Olarak Bazı Kişilere Tahsis Edilmesi
7. Park ve Yeşil Alan Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Yalnızca Özel Kişilere Bedelsiz Olarak Kullandırılması
8. İdare Taşınmazları İçin Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi
9. Taşınmaz Tahsisi Açısından Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmayan Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine Taşınmaz Tahsisi Yapılması
10. Mevzuatı Uyarınca İdare Tarafından Tahsil Edilen Çevre ve Temizlik Vergisinin %20'sinin Büyükşehir Belediyesine Aktarılmaması
11. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Gönderilmemesi
12. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması
13. Bina İnşaat Harcına İlişkin Matrahın Toplam İnşaat Alanı Üzerinden Hesaplanması
14. Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gönderilmesi Gereken Otopark Gelirleri Payının Takip Edilmemesi
15. Kazı Bedellerine İlişkin Büyükşehir Belediyesi Tarafından İdareye Aktarılması Gereken Tutarların Takip Edilmemesi
16. Yapı Ruhsatı Aşamasında İdarece Tahsil edilmesi Gereken Otopark Bedellerinin Büyükşehir Belediyesine Gönderilmesi
17. Başka İdarelere Yapılan Geçici Süreli Taşıt Tahsislerinin Akaryakıt Dahil Yapılması

18. Belediye Gelirleri Kanunu'nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması
19. Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan Stadyum İçin Belirlenen Kira Bedelinin Gerçekçi Olmaması ve Kulüp Tarafından Reklam Gelirlerinden İdareye Bir Pay Gönderilmemesi
20. Harç Konusu Olan Hizmetler İçin Mevzuata Aykırı Olarak Ayrıca Ücret Talep Edilmesi
21. İdare Tarafından Alınan Yol ve Kanalizasyon Katılma Paylarının Mevzuata Uygun Olmaması
22. Genel Bütçeye Aktarılması Gereken 2018 Yılı ve Öncesine Ait Asgari Ücret Destek Primlerinin Aktarımının Yapılmayarak İdarenin Gelir Hesaplarına Kaydedilmesi
23. Hizmet Alım İhaleleri Kapsamında 2019 Yılı ve Sonrasında Yüklenicilerden Kesilen Asgari Ücret Destek Primleri İçin Herhangi Bir İşlem Yapılmamış Olması
24. İndirimli Emlak Vergisi Oranından Yararlanan Kişiler Hakkında Etkin Bir Tespit ve İnceleme Mekanizmasının Bulunmaması
25. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması
26. Emanetler Hesabındaki Tutarların Niteliğinin Tespit Edilememesi ve Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi
27. İdarenin Toplam Borcunun Hesaplanmasında Bazı Borç Kalemlerin Hesaplamaya Dahil Edilmemesi ve Buna Bağlı Olarak Mevzuatında Belirtilen Borç Sınırının Aşılması
28. İdarenin Araç Kiralama İhalesi Kapsamında Yabancı Menşeli Araç Temin Edilmesi
29. Kirayı Sözleşmelerinde Belirtilen Sürelerde Ödemeyen Kiracıların Sözleşmelerinin Feshedilmemesi ve Bunların İhale Yasaklısı Yapılması Hususunda Gerekli Girişimde Bulunulmaması
30. Yevmiye Defterinde Boş Yevmiye Kayıtlarının Bulunması

---

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Esenyurt Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup, faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Belediye, büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan bir ilçe belediyesidir ve belediyenin sınırları, bulunduğu ilçenin mülki sınırlarıdır.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanunlarda kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'a göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır.

Esenyurt Belediyesinin karar organı olan Esenyurt Belediye Meclisi, biri Belediye Başkanı olmak üzere 47 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı, norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Esenyurt Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 6 birim belirlenmiştir. Bunlar Halkla İlişkiler Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, Özel Kalem Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü ve Teftiş Kurulu Müdürlüğüdür. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 5 başkan yardımcısı, meclis

üyeleri arasından atanan 4 başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 34 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1544	257
Sözleşmeli Personel	-	41
Kadrolu İşçi	563	85
Geçici İşçi	-	-
Toplam	2107	383
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		3089

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu toplam 3 şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Esenyurt Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Esenyurt Belediyesinin 2021 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2021 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	48.665.640,00	9.375.429,00	58.041.069,01	47.032.225,12	11.008.843,89	0,00

T.C. Sayıştay Başkanlığı

02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	7.240.980,00	940.366,42	8.181.346,42	6.842.894,45	1.338.451,97	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	437.432.780,00	89.155.758,68	526.588.538,68	487.712.312,06	38.876.226,62	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	20.167.000,00	9.072.642,19	29.239.642,19	24.185.580,45	5.054.061,74	0,00
05	Cari Transferler	0,00	46.253.000,00	5.793.341,01	52.046.341,01	47.224.497,98	4.821.843,03	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	225.240.600,00	-53.316.653,00	171.923.947,00	117.543.171,67	42.880.775,33	11.500.000,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	1.500.000,00	2.390.319,92	3.890.319,92	3.890.319,92	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	9.750,00	9.750,00	9.750,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	66.000.000,00	-63.420.954,22	2.579.045,78	0,00	2.579.045,78	0,00
Toplam			852.500.000,00	0,00	852.500.000,00	734.440.751,64	106.559.248,36	11.500.000,00

Esenyurt Belediyesinin 2021 mali yılı bütçesi ile 852.500.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 734.440.751,64 TL bütçe gideri yapılmış, 106.559.248,36 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 11.500.000,00 TL ödenek ise 2022 yılına devretmiştir.

Esenyurt Belediyesinin 2021 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 852.500.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 852.500.000,00 TL gelir tahmini yapılmış ve bütçe denkliliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2021 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	410.150.000,00	379.794.552,26	8.705.653,66	371.088.898,60	90,48
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	22.400.000,00	16.749.831,95	704.414,79	16.045.417,16	71,63
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	9.000.000,00	2.997.658,44	331,55	2.997.326,89	33,30
05- Diğer Gelirler	388.150.000,00	505.862.122,74	1.963.403,51	503.898.719,23	129,82
06- Sermaye Gelirleri	23.000.000,00	1.154.739,70	7.898.170,21	-6.743.430,51	-29,32
08- Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
09- Red ve İadeler	-200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	852.500.000,00	906.558.905,09	19.271.973,72	887.286.931,37	104,08

Buna göre 2021 yılında net bütçe geliri % 104,08 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer gelirler %129,82 beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %90,48 ve teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %71,63 beklenenin altında, sermaye gelirleri ise %-29,32 beklenenin çok altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2021 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	48.665.640,00	47.032.225,12	96,64
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	7.240.980,00	6.842.894,45	94,50
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	437.432.780,00	487.712.312,06	111,49
04- Faiz Gideri	20.167.000,00	24.185.580,45	119,93
05- Cari Transferler	46.253.000,00	47.224.497,98	102,10
06- Sermaye Giderleri	225.240.600,00	117.543.171,67	52,18
07- Sermaye Transferleri	1.500.000,00	3.890.319,92	259,35
08- Borç Verme	-	9.750,00	-
09- Yedek Ödenekler	66.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	852.500.000,00	734.440.751,64	86,15

Buna göre 2021 yılında bütçe giderleri %86,15 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal ve Hizmet Alım giderleri %111,49 oranında gerçekleşmiştir. Faiz giderleri harcamalarına ilişkin gider kalemleri beklenenin üstünde %119,93 gerçekleşirken, sermaye giderleri %52,18 beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2020 yılının 2019 yılına, 2021 yılının 2020 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	287.517.928,63	305.384.636,31	379.794.552,26	6,2	24,4

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	12.260.586,75	14.909.996,78	16.749.831,95	21,6	12,3
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	3.437.503,37	2.706.998,58	2.997.658,44	-21,2	10,7
Diğer Gelirler	269.033.661,92	332.821.260,50	505.862.122,74	23,7	52
Sermaye Gelirleri	3.105.165,36	59.707,24	1.154.739,70	-98,1	1834
Toplam	575.354.846,03	655.882.599,41	906.558.905,09	14	38,2
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	12.020.170,62	8.054.828,49	19.271.973,72	-33	139,2
Net Toplam	563.334.675,41	647.827.770,92	887.286.931,37	15	37

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2021 yılında gelirler bir önceki yıla göre 239.459.160,45 TL'lik (%37) artış göstermiştir. Bu çerçevede; vergi gelirlerinde 74.409.915,95 TL (%24,4), Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 1.839.835,17 (%12,3), diğer gelirlerde 173.040.862,24 TL (%52), alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 290.659,86 TL (%10,7) ve sermaye gelirlerinde 1.095.032,46 TL (%1834) tutarlarındaki artışlar olmuştur. Artışın büyük oranda vergi gelirlerinden ve merkezi idare vergi gelirlerinden alınan paylardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2019-2021) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2019 Yılı (TL) (A)	2020 Yılı (TL) (B)	2021 Yılı (TL) (C)	2020-2019 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2021-2020 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	40.258.836,72	41.171.471,74	47.032.225,12	2,27	14,2
SGK Devlet Prim Giderleri	5.241.973,97	5.947.126,26	6.842.894,45	13,4	15,1
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	384.806.005,70	338.031.008,35	487.712.312,06	-12,1	44,3
Faiz Giderleri	23.426.226,65	24.557.365,03	24.185.580,45	4,8	-1,5
Cari Transferler	27.808.231,00	35.166.398,00	47.224.497,98	26,5	34,3
Sermaye Giderleri	207.767.354,17	88.551.141,46	117.543.171,67	-57,4	32,7
Sermaye Transferleri	785.482,45	27.704.203,21	3.890.319,92	3427	-85,9
Borç Verme	375.000,00	0,00	9.750,00	0	
Toplam	690.469.110,66	561.128.714,05	734.440.751,65	-18,7	30,9

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2021 yılında 2020 yılına göre 173.312.037,6 TL (%30,9) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2021 yılında personel giderlerinin 5.860.753,38 TL (%14,2), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 895.768,19 TL (%15,1) arttığı görülmektedir. Mal alım ve hizmet giderlerinde 149.681.303,71 TL'lik (%44,3), sermaye giderlerinde 28.992.030,21 TL'lik (%32,7) ve cari transferlerinde 12.058.099,98 TL'lik (%34,3) artış olmuş, buna karşın Sermaye Transferlerinde 23.813.883,29 TL'lik (%85,9), ve faiz giderlerinde 371.784,58 TL'lik (%1,5) bir azalış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2021 yılı Faaliyet Gideri 754.855.902,59 TL, Faaliyet Geliri 1.093.031.806,02 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 338.175.903,43 TL olarak gerçekleşmiştir.

Esenyurt Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Derman Yaşam Alanları İnş.Taah..San.Ve Tic.Ltd.Şti.	16.000,00	16.000,00	100
2	Esenyurt Belediyesi Personel AŞ	500.000,00	500.000,00	100
3	İsyön İstanbul Yönetim Yenileme AŞ	15.480.000,00	19.850,00	0,128

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Esenyurt Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

---

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
  - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

---

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar

ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun’a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikle işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla düzenlemeler yapılmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, Esenyurt Belediyesi tarafından Kamu İç Kontrol Sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi çalışmaları ile Belediyenin yönetim sorumluluğu kapsamında müdürlüklerle ortak çalışma yapılarak Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bu kapsamda İdarenin iç kontrol sistemleri değerlendirilmiştir. Buna göre,

Başkanlık Makamı tarafından imza yetkilerine ilişkin Yönerge yayımlanarak yetkiler ve yetki devrinin sınırları açıkça belirlenmiştir.

İdare tarafından personele, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim verilmektedir.

İdare tarafından hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Yöneticiler ihtiyaç duydukları gerekli bilgi ve raporlara ise bilişim sistemlerinin raporlama işlevleri aracılığıyla erişebilmektedirler.

İdarenin Stratejik planları, “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” doğrultusunda ve İdare personelinin katkılarıyla hazırlanmıştır.

İdarenin yürüteceği program, faaliyet ve projeleri ile bunların kaynak ihtiyaçlarıyla

---

---

performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı, “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41'inci maddesi uyarınca hazırlanan Faaliyet Raporlarında, faaliyet sonuçları yer almakta ve değerlendirmeler yapılarak kamuoyuna duyurulmaktadır.

İdarenin mali yıl bütçesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile stratejik plan ve performans programına uygun olarak hazırlanmaktadır.

İdare tarafından, kurumsal risk yönetimi çalışmaları yapılmamıştır.

İdarenin norm kadrosunda 2 iç denetçi kadrosu bulunmasına rağmen, bu kadrolara atama yapılmamıştır.

İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu kurulmamıştır. İç kontrol sisteminin yılda en az bir kez değerlendirilmesi ve değerlendirme formları ve raporların düzenlenmesi hususlarına riayet edilmemektedir.

Sonuç olarak İdarenin kurduğu iç kontrol sisteminde, risk değerlendirmelerinin etkinleştirilmesi ve izleme-değerlendirme açısından eksikliklerin giderilmesi ile iç kontrol sisteminin amaçlarına uygun, etkinlikle çalışan ve güvence sağlayan bir kontrol yapısına ulaşılmış olacaktır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İstanbul Esenyurt Belediyesinin 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Geçici Kabulü Yapılan İşlerin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Aktarılmaması

İdare tarafından geçici kabul işlemleri tamamlanmasına rağmen maddi duran varlıklara ilişkin yapılmış olan giderlerin, 251- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252- Binalar Hesabına aktarılmayarak 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmeye devam edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı" başlıklı 204'üncü maddesinde;

"Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılıncaya kadar izlenmesi için kullanılır." denilmekte,

"Hesabın işleyişi" başlıklı 205'inci maddesinde ise;

"...

Gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sari olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarlar, bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaplara, ödenecek tutar 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.

...

Tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarlar bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir.

..." hükmü yer almaktadır.

Mezkur mevzuat hükümlerine göre 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmekte iken geçici kabulü yapılan bir yapım işine ilişkin tutarların geçici kabul işleminin onaylandığı tarih itibari ile bu hesaptan çıkarılarak ilgili maddi duran varlık hesaplarına kaydının yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde, 328.995.817,30 TL tutarındaki yapım işinin geçici kabul tutanaklarının idarece onaylandığı tarihten itibaren ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarmalarının yapılmadığı, 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında bekletildiği, kesin kabul aşamasından sonra ilgili varlık hesabına aktarıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, geçici kabul işlemi yapıldıktan sonra ilgili maddi duran varlık hesabına kaydedilmesi gereken taşınmazlar için kapsamlı bir çalışma başlatıldığı ifade edilmiştir. Ancak, geçici kabulü yapılan yapım işlerinin 2021 yılında ilgili maddi duran varlık hesaplarına aktarılmaması nedeniyle; bilançoda 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı 328.995.817,30 TL fazla tutarla, 251- Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı 169.291.583,05 TL, 252- Binalar Hesabı 159.704.234,25 TL eksik tutarla yer almıştır.

Netice olarak, geçici kabulü yapılan yapım işlerinin mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: İdare Taşınmazlarının Diğer Kamu İdarelerine Tahsis Edilmesine İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İdarece diğer kamu kurum ve kuruluşlarına taşınmaz tahsis edidiği, ancak bu tahsis işlemlerinin muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli idareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25-Maddi duran varlıklar hesap grubunda "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde:

Tahsis edilen taşınmazlardan, Hazineye ait olanların milli emlak birimlerinde, diğer kamu idarelerine ait olanların ise yetkili birimlerce muhasebe birimlerine bildirilerek gerekli kayıtların yapılacağı; kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazların, bunlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenlerin ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği; taşınmazların tahsisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde taşınmazı tahsis eden idare ile taşınmazın tahsis edildiği idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri tarafından tahsise ilişkin muhasebe kayıtlarının kapatılacağı;

İfade edilmiştir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 252-Binalar Hesabına ilişkin "Hesabın işleyişi" başlıklı 193'üncü maddesine göre; tahsis edilen binalar, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 252-Binalar Hesabına alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedilecektir. Ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarı da 500-Net Değer Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilmek suretiyle İdarenin muhasebe kayıtları yenilenecektir. Aynı Yönetmelik'te, 250-Arazi ve Arsalar Hesabı ile 251-Yeraltı ve Yer Üstü Düzenleri Hesabı için de benzer düzenlemeler bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilen 31 adet bina, 21 adet arsa olmak üzere toplam 52 adet taşınmazın muhasebe kayıtlarının eksik ve hatalı yapıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların muhasebeleştirilmesi işlemlerinin başlatıldığı ifade edilmiştir. Ancak, bulguda belirtilen muhasebe kayıtlarının ilgili yılı içerisinde yapılmaması nedeniyle, 2021 yılı bilançosunda 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 252-Binalar Hesabı ve 500-Net Değer Hesabı ile amortisman tabi maddi duran varlıklar için 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı fazla tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak, taşınmaz tahsisi işlemlerinin mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: 2021 Yılı Öncesi İçin Büyükşehir Belediyesine Gönderilmesi Gereken Otopark Bedellerinin Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

İdare tarafından Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi gereken otopark bedellerinin muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmıştır.

Buna göre Kanun'un 7'nci maddesinde ve 27'nci maddesinde yapılan değişiklikler ile bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat verme işlemleri ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri kapsamına alınmıştır. İmar mevzuatı uyarınca ilçe belediyelerinin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirleri beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında bölge otoparkı için gerekli arsa

---

alımları ile inşasında kullanacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu gelirlerin başka amaçla kullanılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Böylece, daha önce sadece otopark yapma yetkisine sahip olan büyükşehir ilçe belediyelerine, Kanun'da yapılan değişiklik kapsamında kapalı veya açık otoparkları yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek yetkisi verilmiştir. Bu doğrultuda Otopark Yönetmeliği uyarınca tahsil edilen ve emanet hesaplarına alındıktan sonra 45 gün içerisinde Büyükşehir Belediyesine gönderilmesi gereken otopark bedellerinin gönderilmesi düzenlemesine son verilmiştir.

Söz konusu hükümler 7261 sayılı Kanun'un yayım tarihi olan 30.12.2020 tarihinden itibaren ilçe belediyeleri için geçerli olacaktır.

Bu tarihten önce 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun ve Otopark Yönetmeliği'nin mülga hükümleri kapsamında tahsil edilen otopark bedellerinin Büyükşehir Belediyelerine aktarılması gerekmektedir. Bu doğrultuda Esenyurt Belediyesi tarafından Büyükşehir Belediyesine olan otopark borcuna mahsuben 05.10.2017 tarih ve 2017/132 sayılı Meclis Kararı ile taşınmaz devri kararı alınmış ve 9465/1 nolu 31.12.2017 tarihli ödeme emri ile 78.836.444,79 TL'lik otopark bedeli İdarenin muhasebe kayıtlarından çıkarılmıştır. Ancak söz konusu taşınmaz devir işlemleri tapuda gerçekleştirilememiştir. Ama mezkûr borç (otopark bedeli) tekrar muhasebe kayıtlarına alınmamıştır. Dönem sonu kesin mizanda söz konusu tutar 7.613.732,12 TL olarak yer almaktadır; ancak İdarenin Mali Hizmetler Müdürlüğünden alınan bilgilere göre söz konusu borç tutarı 31.12.2021 tarihi itibarıyla 93.606.997,74 TL olarak gözükmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusuna ilişkin olarak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile muhtelif yazışmalar yapılarak, muhasebe kayıtlarında mutabakat sağlanmaya çalışıldığı; bu çerçevede, çalışmaların tamamlanmasını müteakip muhasebe kayıtlarında gerekli düzeltme işlemlerinin yapılacağı ifade edilmiştir. Ancak, İdare tarafından Büyükşehir Belediyesine olan otopark bedeli borçlarının tamamının muhasebe kayıtlarına alınmaması nedeniyle, 362-Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı 2021 yılı bilançosunda 85.993.265,62 TL eksik tutarla yer almıştır.

Netice olarak, Büyükşehir Belediyesine olan otopark bedeli borçlarının mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi ve yükümlülüklerin mali tablolarda gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Belediye Adına Tescilli Araçların Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

İdareye ait araçlara ilişkin muhasebe kayıtları üzerinden yapılan incelemede bazı araçların muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Muhasebe sistemi" başlıklı 49'uncu maddesinde, muhasebe sisteminin; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulup yürütüleceğini belirtmiştir. Kamu hesaplarının, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulacağını hüküm altına almıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesindeki "*Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması şarttır.*" hükmü gereğince tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 254-Taşıtlar Hesabına ilişkin "Hesabın işleyişi" başlıklı 197'nci maddesinde; bütçeye gider kaydıyla edinilen taşıtların tutarları, bu Yönetmelik'in yürürlük tarihinden önce mevcut olan taşıtlardan envanteri yapılanların tespit edilen değerleri, bedelsiz olarak kurumlara intikal eden taşıtların tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç kaydedileceği belirtilmiştir. Satılan taşıtların kayıtlı değeri, kazaya uğrama, eskime veya ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle taşıt olma vasfı ortadan kalkan taşıtların kayıtlı değerleri, idarelerce diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen taşıtların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

İstanbul İl Emniyet Müdürlüğünden alınan Esenyurt Belediyesi adına tescil edilmiş araçların listesi ile İdarenin taşıtlarına ilişkin muhasebe kayıtlarının karşılaştırılması

sonucunda; 48 adet taşıtın Belediye adına tescilli olmasına rağmen muhasebe kayıtlarında bulunmadığı tespit edilmiştir. İdare adına tescilli olup muhasebe kayıtlarında yer alan 60 adet motorlu taşıt söz konusu iken Emniyet Müdürlüğünden alınan listede 108 adet motorlu taşıt İdare adına tescillidir. Muhasebe kayıtları sağlıklı tutulmadığından araçlara ilişkin detaylı bilgiye muhasebe kayıtlarından ulaşılamamaktadır. İdarede hurdaya ayrılan devir ve hibe edilen araçlar bulunmasına karşın bu taşıtlara ilişkin hiçbir muhasebe kaydı yapılmamış herhangi bir bilgiye erişilememiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusuna ilişkin olarak değer tespit komisyonu oluşturulup çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Netice olarak, belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde; İdare envanterinde bulunan araçların ilgili mevzuat hükümlerine göre muhasebe kayıtlarının yapılmasının, ayrıca İstanbul İl Emniyet Müdürlüğündeki bilgilere göre de muhasebe kayıtlarının düzeltilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

BULGU 5: Gelirlerden Alacaklar Hesap Gruplarının Gelir Servisindeki Kayıtlı Tahakkuk Tutarları ile Mali Tablolardaki Tahakkuk Tutarlarının Uyumlu Olmaması

İdarenin dönem sonu mali tabloları ile gelir tahakkuk tahsilât servisi sisteminde yer alan tahakkuk kayıtları tutarlarının birbirinden farklı olduğu görülmüştür.

İdareye ait tüm gelirlerin tahsilât işlemleri ile gelir tarh ve tahakkuk işlemlerinin çoğunluğu tahakkuk-tahsilât servisi tarafından yapılmaktadır. Bazı tarh ve tahakkuk işlemleri ise gelirin ilgili olduğu birim müdürlüklerince yapılmaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 87'nci maddesine göre; ilgili servislerce tahakkuk bordroları ya da tahakkuk fişleri düzenlenerek muhasebe birimine bildirilen gelirlerden alacak tahakkukları, düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle ilgili hesaplara alınarak tahakkuk kayıtları yapılır. Gün içindeki gelirlerden alacak tahakkukları gün sonuna kadar muhasebe servisine bildirilir. İlgili mevzuatı uyarınca diğer kamu idarelerinden alınması gereken yardımlar, paylar veya benzeri gelirler ile nakden alınacak hâsılat ve kâr payları tahakkuk ettiğinde gelirlerden alacaklar hesabına kaydedilir. Tahakkuk servislerince günlük olarak düzenlenip tahakkuk kaydının yapılması için muhasebe servisine verilen tahakkuk bordroları iki nüsha düzenlenir. Birinci nüshası muhasebe servisinde, ikinci nüshası ilgili tahakkuk servisinde saklanmaktadır.

Yapılan incelemede, İdarenin tahakkuk tahsilât servisinde yapılan tahakkuk kayıtlarının muhasebe servisinde kayıtlara alınmadığı görülmüştür. Bu nedenle tahakkuk servisinde kayıtlı bulunan İdare alacakları ile muhasebe kayıtlarında yer alan İdare alacakları birbirini tutmamaktadır. Tahakkuk-tahsilât servisi kayıtlarına göre İdare alacakları 584.460.132,29 TL anapara ile 224.758.781,00 TL gecikme zammı olmak üzere toplam 809.218.913,29 TL iken aynı alacaklar muhasebe kayıtlarında 515.943.219,66 TL olarak görünmektedir. Tahakkuk-tahsilât servisinde; gelirlerin tarh, tahakkuk ve tahsilât işlemleri yapıldığından burada bulunan sicillerden gerçek alacak miktarı görülmektedir. Mevzuata uygun işleyen bir muhasebe sisteminde muhasebe kayıtları ile tahakkuk-tahsilât servisi kayıtlarının birebir aynı olması beklenir. Ancak İdare muhasebe kayıtları ile tahakkuk-tahsilât servisi kayıtlarındaki tutarlarda farklılıklar mevcuttur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusuna ilişkin olarak gelir tahakkuk ve tahsilat servisinde alınan tutarlarla, mali tabloda yer alan tutarların arasındaki farkın nedeni olarak gecikme cezası gösterilmiştir. Tahsilat anında gecikme cezası tutarlarının hesaplanarak belirlendiği ve farkın ortadan kaldırılmasına ilişkin çalışmalara başladığı ifade edilmiştir. Ancak, gelir tahakkuk bilgilerinin zamanında muhasebe kayıtlarına alınmaması nedeniyle, 2021 yılı bilançosunda 12 ve 22 no.lu gelirlerden alacaklar hesap grupları toplam 293.275.693,63 TL eksik tutarla yer almıştır.

Netice olarak, gelir tahakkuk bilgilerinin zamanında muhasebe kayıtlarına alınması ve mali tablolara yansıtılması gerekmektedir.

BULGU 6: İdarenin Mülkiyetinde, Yönetiminde veya Kullanımındaki Taşınmazların Envanter Çalışmalarının Tamamlanmaması ve Buna Bağlı Olarak Muhasebe Bilgilerinin Güncellenmemesi

Taşınmaz tapu bilgilerini fiili durumla uyumlulaştırma, numaralandırma, dosyalama, cins tashihi işlemlerinin tamamlanmadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenemediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ncü maddelerinde düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 5018 sayılı Kanun'un 44, 45 ve 60'ncü maddelerine dayanılarak Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve

---

---

icmalllerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 1'inci maddesinde, Yönetmelik'in amacının; genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı ve Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiş ve Yönetmelik'in diğer maddelerinde kamu idarelerinin tasarrufunda bulunan taşınmazların kaydına ve buna ilişkin cetvellerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu işlerle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir.

Yönetmelik'in "Kayıt ve Kontrol İşlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre:

Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri; kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olup kayıtların belgeye dayanması esastır. "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar" başlığı altında yer alan taşınmazlar maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacaktır.

Taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilecek ve taşınmazların kayıtlara alınan değeri, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenecektir. Ayrıca, kayıt işlemleri, taşınmaz giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması ve ilgili cetvellere kaydedilmesi süreçlerini kapsamaktadır.

Yönetmelik'in "Taşınmazların numaralandırılması" başlıklı 8'inci maddesine göre:

Kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için daha önce belirlenmiş taşınmaz numarası var ise bu taşınmaz numarası, yoksa kamu idarelerinin belirleyeceği taşınmaz numarası verilecektir.

Yönetmelik'in "Dosyalama" başlıklı 9'uncu maddesinde; kamu idarelerince kaydedilen her taşınmaz için taşınmaz ile aynı numarayı taşıyan birer dosya oluşturulacağı, dosyalama işleminin nasıl yapılacağı, hangi tasarruf işlemi için ne tür belgelerin ekleneceği ayrıntısıyla düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre:

Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı

tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır.

Diğer yandan, aynı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinde de, tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri gereğince; tapu bilgilerinin temin edilerek fiili envanterin yapılması, mevzuatında belirtilen şekilde kayda esas değerlerinin tespit edilmesi, her bir taşınmaz için numaralandırma, dosyalama ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, taşınmaz icmal cetvellerinin konsolide edilmesi, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği gereği taşınmazların mali tablolarda gösterilmesi ve tüm bu taşınmaz kayıt işlemlerinin 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, mevzuatında belirtilen süre itibarıyla taşınmaz tapu bilgileri ile fiili durum uyumlulaştırılmasının yapılamadığı ve numaralandırma, dosyalama, cins tashihi işlemlerinin tamamlanamadığı ve bunlara bağlı olarak da muhasebeleştirme işlemlerinin güncellenemediği; belirtilen eksikliklerin halihazırda da devam ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, taşınmaz envanter çalışmalarına başlanıldığı ve çalışmalar tamamlandığında, muhasebe kayıtlarının da güncelleneceği ifade edilmiştir. Ancak, belirtilen kayıt işlemlerin tamamlanmaması nedeniyle, 2021 yılı bilançosunda 25-Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu hatalı tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak, taşınmaz tapu bilgilerinin fiili durumla uyumlulaştırma, numaralandırma, dosyalama, cins tashihi işlemlerinin tamamlanması ve bunlara bağlı olarak da muhasebe bilgilerinin güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 7: İdareye Bağışlanan ve Yol Bakım ve Onarımında Kullanılan Asfaltın Stok ve Gelir Hesaplarına Kaydedilmemesi

İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından alınan karar uyarınca ilçe belediyelerinin sorumluluğundaki yolların bakımında ve onarımında kullanılmak üzere İBB tarafından yapılan ve İdarece bu amaçla kullanılan asfalt hibesinin, teslim alındığında stok ve gelir hesaplarına kaydedilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun tanımlar başlıklı üçüncü maddesinde alınan bağış ve yardımların kamu geliri olduğu ifade edilmiş olup 40'ıncı maddesinde ise kamu idarelerine yapılan her türlü bağış ve yardımın gelir kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınırların kaydı" başlıklı 12'nci maddesinde, kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınmasının esas olduğu belirtilmiş ve önceki yıllardan devren gelen taşınırlar ile içinde bulunulan yılda herhangi bir şekilde edinilen veya elden çıkarılan taşınırların miktar ve değer olarak kayıtlarda yer alması gerektiği; Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde ise taşınır giriş ve çıkışlarının Taşınır İşlem Fişine dayanılarak yapılacağı, bağış ve yardım yoluyla edinilen taşınırların bağış ve yardımda bulunan tarafından ispat edici bir belge ile değeri belirtilmiş ise bu değer üzerinden kayıtlara alınacağı;

Belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Bağış ve yardımlar" başlıklı 17'nci maddesinde de; alınan her türlü bağış ve yardımların gelir kaydedileceği, alınan şartlı bağış ve yardımların, üst yöneticinin onayı ile gelir bütçesinde bağış ve yardımlar bölümüne gelir yazılacağı ve gider bütçesinde bu hizmetin ödeneği varsa bu ödeneğe ekleneceği, yoksa bütçede öngörülen tertibe ödenek yazılarak tahsis amacına uygun harcanacağı;

Yönetmelik'in 15-Stoklar hesap grubu ile ilgili 114'üncü maddesinde;

Bağış veya hibe olarak edinilen stokların varsa bilinen değeri, yoksa ilgili mevzuatına göre değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri üzerinden hesaplara alınacağı,

150- İlk Madde ve Malzemeler Hesabının niteliğine ilişkin 115'inci maddesinde; bu hesabın, kurumlarca satılmak, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde tüketilecek veya paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için kullanılacağı,

150-İlk Madde ve Malzemeler Hesabının işleyişine ilişkin 116'ncı maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a/2) alt bendinde; bağış ve yardım şeklinde bedelsiz olarak edinilen stokların tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği,

İfade edilmiştir.

Yine söz konusu Yönetmelik'in 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın niteliğine ilişkin 204'üncü maddesinde bu hesabın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, İBB tarafından 28.06.2021 tarih ve 461 sayılı Meclis Kararı uyarınca yapılan ve İdarece 06.09.2021 tarih ve 96 sayılı Meclis Kararı ile kabul edilen 7.228,9 ton ve 4.472.358,66 TL bedelli asfalt hibesinin 600-Gelirler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

İdarenin Fen işleri Müdürlüğünden alınan yazıda; 7.228,9 ton ve 4.472.358,66 TL bedelli hibe asfaltın hali hazırda devam eden asfalt kaplama işi kapsamında serildiği ifade edilmiştir. Söz konusu hibe asfalt teslim alındığında muhasebe kayıtlarına alınmamakla birlikte, hali hazırda yürütülen asfalt kaplama işine iş artışı yapılarak dâhil edildiğinden dolayı bu kısım idarenin varlık hesaplarına 258-Yapılmakta Yatırımlar Hesabı vasıtasıyla dâhil olmuştur.

Hibe asfalt, İdare tarafından kabul edildiği zaman 150-İlk Madde ve Malzemeler Hesabının borcu karşılığında 600-Gelirler Hesabının alacağına kaydedilerek muhasebeleştirilmesi daha sonra söz konusu asfaltın serim aşamasında serilen kısım kadar stok hesabından çıkış yapılarak 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının borcuna kaydedilmesidir. Ancak İdare tarafından söz konusu kayıtlar gerçekleştirilmemiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusuna ilişkin olarak gerekli özenin gösterileceği ve muhasebe kayıtlarının yapılacağı ifade edilmiştir. Ancak, söz konusu hibenin 2021 yılında gelir kaydı yapılmaması nedeniyle, İdarenin faaliyet sonuçları tablosunda 600-Gelirler Hesabı 4.472.358,66 TL eksik tutarla yer almıştır.

Netice olarak, hibe olarak alınan asfaltın mevzuatında belirtilen şekilde muhasebe kayıtlarına alınıp mali tablolara yansıtılması gerekmektedir.

BULGU 8: İLBANK Kredilerine Ait Tahakkuk Eden Faizlerin İdare Bilançosunda Yer Almaması

İdare tarafından kullanılan İller Bankası Anonim Şirketi (İLBANK) kredilerine ait

---

tahakkuk eden faizlerin İdarenin muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 381-Gider Tahakkukları Hesabının niteliğini düzenleyen 289'uncu maddesine göre; bu hesap, kısa vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen, tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak, gelecek aylarda ödenebilir duruma gelecek olan borçlar ile uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki gider tahakkukları hesabında kayıtlı tutarlardan vadesi bir yılın altına inenlerin izlenmesi için kullanılır. Ayrıca, anılan Yönetmelik'in 291'inci maddesinde de 381-Gider Tahakkukları Hesabının işleyişi anlatılmıştır.

Anılan Yönetmelik'in 481-Gider Tahakkukları Hesabının niteliğini düzenleyen 338'inci maddesine göre de; bu hesap, uzun vadeli iç ve dış mali borçlar hesap gruplarında izlenmeyen, tahakkuk etmiş giderlerden kaynaklanan ancak, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemden sonraki dönemlerde ödenebilir duruma gelecek olan borçların izlenmesi için kullanılır.

Ayrıca, anılan Yönetmelik'in 340'ıncı maddesinde ise 481-Gider Tahakkukları Hesabının işleyişi anlatılmıştır.

İdarenin 2021 yılı bilançosu ve İLBANK'ın Belediyeye vermiş olduğu kredilere ilişkin geri ödeme planlarının incelenmesi neticesinde tahakkuk eden faiz tutarları için Gider Tahakkukları hesaplarının kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bundan sonra alınan İLBANK kredilerine ilişkin tahakkuk eden faizlerin kayıtlara alınmasının sağlanacağı ifade edilmiştir. Ancak, tahakkuk esaslı muhasebe ve temel muhasebe ilkelerinden birisi olan dönemsellik ilkesine aykırı olarak 2021 yılı içerisinde gerekli kayıtların yapılmaması nedeniyle, 2021 yılı bilançosunda 381-Gider Tahakkukları Hesabı 3.248.862,16 TL ve 481-Gider Tahakkukları Hesabı 1.907.671,16 TL eksik tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak, İLBANK kredilerine ait tahakkuk eden faizlerin mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi ve mali tabloya aktarılması gerekmektedir.

BULGU 9: Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile Binalar Hesabında Kayıtlı Duran Varlıklar İçin Amortisman Ayrılmaması

İdare bilançosunda 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252-Binalar Hesabında kayıtlı tutarlar bulunmasına rağmen bu varlıklar için amortisman ayrılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Birikmiş Amortismanlar Hesabının niteliğini açıklayan 202'nci maddesinde; bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı; mezkur hesabın işleyişini düzenleyen 203'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yıl sonunda bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

(47) sıra no.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin "Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar" başlıklı 3'üncü maddesine göre de, Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri Hesabı ile Binalar Hesabında yer alan varlıklar amortisman tabidir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında yer alan varlıklar ile Binalar Hesabında yer alan varlıklar için herhangi bir amortisman kaydı yapılmadığı tespit edilmiştir. İdare bilançosunun aktifinde yer alan yerüstü ve yeraltı düzenleri ile binalara amortisman ayrılmaması bu varlıkların gerçek değerleriyle mali tablolara yansımamasına neden olmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulguda belirtilen taşınmazlar için Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne uygun olarak amortisman ayrılıp kayıtlara alınacağı ifade edilmiştir. Ancak, İdarenin envanterinde bulunan yeraltı ve yerüstü düzenleri ile binalara, Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde yer alan süre ve oranlarda amortisman ayrılmaması ve Birikmiş Amortismanlar Hesabına kaydedilmemesi nedeniyle İdarenin 2021 yılı bilançosunda, 25-Maddi Duran Varlıklar hesap grubu hatalı tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak, İdarenin mülkiyetinde ya da kullanımındaki amortisman tabi maddi duran varlıklar için, mevzuatta belirtilen şekilde amortisman ayrılması ve muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

BULGU 10: Sayıştay İlamıyla Hüküm Altına Alınan İdare Alacağının Kişilerden Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi

İdarenin 2018 yılına ait hesap ve işlemlerin Sayıştayda yargılanması neticesinde düzenlenen Sayıştay ilamında sorumlulardan tazminine hükmolunan tutarların 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı-Hesaba İlişkin İşlemler" başlıklı 111'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; Sayıştay ve diğer mahkemelerce düzenlenip ilgili dairelerden kuruma tebliğ olunan ilamlarda belirtilen kurum alacaklarının Kişilerden Alacaklar Hesabına alınarak takibinin yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik'in "140 Kişilerden Alacaklar Hesabı-Hesabın İşleyişi" başlıklı 112'nci maddesinin birinci fıkrasının (a/1) bendinde ise Sayıştay ve mahkemelerce tazmin hükmedilenler ile zamanaşımına uğratılan alacaklardan dolayı Sayıştay tarafından sorumluları adına tazmin hükmedilen tutarların 140-Kişilerden Alacaklar Hesabına borç, tahsilinde bütçeye gelir kaydedilmek üzere 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin 2018 yılı hesabına ilişkin yargılamaya esas raporun Sayıştay 7. Dairesi tarafından yargılandığı ve 177 no.lu İlamın düzenlendiği; söz konusu İlam ile kamu zararı olarak değerlendirilen 2.339.983,43 TL'nin tazminine hükmedildiği; ancak tazminine hükmedilen 2.339.983,43 TL'nin 140-Kişilerden Alacaklar Hesabı ile 600-Gelirler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, Sayıştay ilamıyla hüküm altına alınan idare alacaklarının, ilgili hesabına kaydedildiği ifade edilmiştir. Ancak, Sayıştay İlamında yer alan 2.339.983,43 TL'nin 140-Kişilerden Alacaklar Hesabı ve 600-Gelirler Hesabına kaydedilmemesi nedeniyle hem İdare alacağının takip edilmemesine hem de bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda söz konusu hesapların bu tutar kadar eksik görünmesine sebep olunmuştur.

Netice olarak, Sayıştay ilamıyla hüküm altına alınan idare alacaklarının mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi ve mali tablolarda gösterilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdarece Peşin Tahsil Edilen Kira Gelirlerinin Vadesine Göre Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı ile Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabında İzlenmemesi

İdarece kiraya verilen 3 adet taşınmazın yıllık kira bedellerinin sözleşmesi gereği peşin tahsil edildiği ve tahsil edilen tutarın tamamının tahsilat tarihi itibarıyla 600-Gelirler Hesabına

---

kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 286'ncı maddesinde; 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabının, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan ancak, gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 288'inci maddesine göre, peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmı 600-Gelirler Hesabına, sonraki aylarda tahakkuk ettirilmesi gereken kısmı bu hesaba, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 480-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabına alacak; tahsil edilen tutarın tamamı 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç; diğer taraftan 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç; ayrıca, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabında kayıtlı olan tutarlardan ilgili oldukları ay sonlarında gelir olarak tahakkuk ettirilenlerin ise bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, Yönetmelik'in 335'inci maddesinde; 480-Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabının, dönem içinde tahsil edilen ancak, gelecek yılların faaliyet hesaplarına dahil edilecek olan gelirlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 337'nci maddesine göre de, peşin tahsil edilen gelirlerin, içinde bulunulan aya ait olan kısmı 600-Gelirler Hesabına, gelecek aylarda tahakkuk ettirilmesi gerekenler 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 480 no.lu hesaba alacak; tahsil edilen tutarın tamamı 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara borç; diğer taraftan tahsil edilen tutarın tamamı 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç; 480 no.lu hesapta kayıtlı tutarlardan tahakkuk zamanına bir yıldan az süre kalanlar dönem sonunda bu hesaba borç, 380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, kiraya verilen baz istasyonları ve kiraya verilen stadyumun kira bedellerinin, sözleşmesi gereği yıllık (12 aylık) peşin tahsil edildiği; toplam tahsilatın 88.040,54 TL'sinin 2021 yılı, 13.500,00 TL'sinin ise 2022 yılı ilgili olduğu; tahsil edilen tutarın tamamının tahsilat tarihi itibarıyla 600-Gelirler Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusuna ilişkin olarak Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği uyarınca dönemsellik ilkesi gereğince, gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin izlenmesi için gerekli olan muhasebe hesaplarının kullanılmasına özen gösterileceği ifade edilmiştir. Ancak, yılı içerisinde peşin tahsil edilen 1 yıllık (12 aylık) kira bedellerinin tamamının Gelirler Hesabına kaydedilmesi nedeniyle, 2021 yılı bilançosunda 380-Gelecek

---

Aylara Ait Gelirler Hesabı 13.500,00 TL eksik tutarla, faaliyet sonuçları tablosunda da 600-Gelirler Hesabı 13.500,00 TL fazla tutarla yer almıştır.

Netice olarak, gelecek aylara ve yıllara ait olup peşin tahsil edilen kira alacaklarının mevzuatında belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi ve mali tabloya aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemeler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Mezkûr Kanun'un "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında da;

"Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur." hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320-Bütçe Emanetleri Hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320-Bütçe Emanetleri Hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması nedeniyle emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik vermek şartıyla muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesi

---

gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

Yapılan incelemede, söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, nakit durumunun yetersiz olduğu, ödenmemesi durumunda sorumluluk doğuracak ödemelerin yapıldığı, bununla birlikte, belediyeye yönelik haciz işlemleri gibi ödeme planını doğrudan etkileyen durumların mevcut olduğu ve genel olarak mevzuata uyulmaya çalışıldığı ifade edilmişse de; bulguda da belirtildiği üzere, mevzuat gereği öncelik verilen ödemelerin dışındaki bazı ödemelerde muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenme kuralına uyulmamıştır.

Netice olarak, Bütçe Emanetleri Hesabındaki tutarların, İdare aleyhine bir durumun oluşmaması için mevzuatında belirtilen esas ve usullerde ödenmesi kamu yararına olacaktır.

BULGU 3: Kullanılma Özelliğini Kaybeden Araçların Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

İdare adına tescilli olup kullanılmayan bazı araçların, hurdaya ayırma işlemlerinin gerçekleştirilmediği ve ilgili muhasebe kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesinin, "*Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması şarttır.*" hükmü gereğince tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiğine Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış" başlıklı 28'inci maddesindeki usuller çerçevesinde karar verilen taşınırlar hurdaya ayrılmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde; taşınırlar, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedileceği belirtilmektedir.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 254-Taşınır

Hesabına ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 197’nci maddesinde; kazaya uğrama, eskime veya ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle taşıt olma vasfı ortadan kalkan taşıtların kayıtlı değerlerinin bu hesaba alacak, 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; ayrılmış olan amortisman tutarının 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir. Mezkur Yönetmelik’in 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 225’inci maddesinde de; kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Mezkur mevzuat hükümlerine göre; ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmemekle hizmet dışı bırakılması gerektiğine karar verilen taşınırların hurdaya ayırma işlemlerinin yapılması ve akabinde 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmeye devam edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca söz konusu hurdaya ilişkin amortisman tutarları da 299- Birikmiş Amortismanlar Hesabında takip edilmeli, hurdaya ayırma ve satış için ilgili birime teslim işlemlerinde de yine aynı hesaba gerekli kayıtlar yapılmalıdır.

Yapılan incelemede, İdare adına tescilli olup kullanılmayan 26 adet aracın hizmet dışı bırakılarak trafikten çekilmesi gerektiğine karar verilmesine karşın söz konusu araçların hurdaya ayırma işlemleri yapılmadığından 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına yapılması gereken muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, trafikten çekilmiş ve kullanım ömrünü tamamlamış araçların tespitine ve konuyla ilgili muhasebe işlemlerine yönelik, Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü ile Mali Hizmetler Müdürlüğü tarafından çalışma başlatıldığı ifade edilmiştir. Ancak, hukuken hurdaya ayrılan araçların ve bu araçlara ait amortismanların ilgili hesaplara aktarılmaması nedeniyle; 2021 yılı bilançosunda 254-Taşıtlar Hesabı ve 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı fazla tutarlarla, 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299- Birikmiş Amortismanlar Hesabı ise aynı şekilde eksik tutarlarla yer almıştır.

Netice olarak, ekonomik ömrünü tamamlayıp hurdaya ayrılması gereken araçların hurdaya ayırma süreçleri ile muhasebe kayıt işlemlerinin mevzuatına göre yürütülmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmaz Kira Gelirlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

İdare tarafından kiraya verilen taşınmazların kira tutarlarının 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün “Taşınmazlara İlişkin İşlemler” konulu 26.11.2014 tarihli ve 90192509-210.05.02-13278 sayılı Genel Yazısıyla 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ihdas edilmiştir. Diğer yandan, Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına kiraya verilen taşınmazların kira tutarlarının takibine yönelik olarak 993-Maddi Duran Varlıkların Kira Ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı eklenmiştir.

Buna göre; kiraya verilen taşınmazların toplam kira gelirleri (peşin tahsil edilenler hariç) tahsil edileceği yıllara göre 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı bölümlenmiş yardımcı hesaplarına borç, 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına alacak kaydedilecektir. Dönem sonlarında 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı yardımcı hesaplar bazında güncellenecek; kira gelirleri tahsil edildikçe 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabına ters kayıt yapılacaktır.

Yapılan incelemede, bir yıldan fazla süreli kiralama işlemleri olması ve sadece ilk yıl için peşin kira alınmasına rağmen 993 no.lu hesaba sonraki yıllar için tahsil edilecek kira gelirlerine ilişkin gerekli kayıtların yapılmadığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabının kullanılacağı ifade edilmiştir. Ancak, taşınmaz kira gelirlerinin 2021 yılında, bilgi verme ve izleme fonksiyonu olan nazım hesaplar kullanılarak muhasebeleştirilmemesi nedeniyle, bilanço dipnotunda 993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve 999-Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı 5.483.737,54 TL hata tutarla yer almıştır.

Sonuç olarak, kiraya verilen taşınmazların kira gelirlerinin mevzuatında belirtilen şekilde muhasebe kayıtlarına alınması ve bu suretle bilanço dipnotunun gerçekçi bilgi içermesi sağlanmalıdır.

BULGU 5: Belediye Taşınmazlarının Mevzuatta Belirtilen Şartlar Karşılanmaksızın Dernek ve Vakıflara Kullanılması

İdare tarafından 35 taşınmazın, derneklere ve vakıflara mevzuatta belirtilen proje, ortak hizmet projesi, mülki amir izni, intifa vb. şartlar karşılanmaksızın kullanıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde, kamu idarelerinin kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebileceği;

Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri tahsis etmeye, kamu ihtiyaçları için gerekli olmayanların tahsisini kaldırmaya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının; diğer taşınmazları tahsis etmeye ve tahsisini kaldırmaya ise maliki kamu idaresinin yetkili olduğu;

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği;

Kanunlardaki özel hükümlerin saklı olduğu;

Hüküm altına alınmıştır.

5018 sayılı Kanun 47'inci maddesine istinaden çıkarılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, belediyelerin mülkiyetlerinde bulunan taşınmazların tahsisini 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin (h) bendine göre yapacağı düzenlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde, mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek belediyenin yetkileri arasında sayılmıştır. Yine aynı maddenin altıncı fıkrasında, belediyelerin meclis kararıyla, sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebileceği belirtilmiştir.

Mezkûr Kanun'un "*Diğer kuruluşlarla ilişkiler*" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

...

---

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 07.06.2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.” hükümleri yer almaktadır.

Diğer yandan, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un Ek 4’üncü maddesi;

“Ek: 27/3/2015-6639/15 md.; Değişik: 18/1/2017-6770/22 md.) Türkiye Kızılay Derneği, Türkiye Yeşilay Cemiyeti ve Türkiye Yeşilay Vakfı ile Darülaceze Başkanlığı, Darüşşafaka Cemiyeti ve Türk Hava Kurumu tarafından kuruluş amaçlarına uygun olarak kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan mülkiyeti Hazineye kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar üzerinde adı geçen Dernek, Vakıf, Başkanlık, Cemiyetler ve Kurum lehine kırk dokuz yıl süre ile bedelsiz irtifak hakkı tesis edilebilir. ...

Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile kamu yararına çalışan derneklerden öğrencilere yönelik eğitim ve yurt temini faaliyeti bulunanlardan Gençlik ve Spor Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından müştereken belirlenen şartları sağlayanlar lehine, kuruluş amaçlarına uygun olarak kullanılmak üzere mülkiyeti Hazineye veya kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazlar üzerinde kırk dokuz yıl süre ile bedelsiz irtifak hakkı tesis edilebilir...” hükümlerini içermektedir.

Yukarıda zikredilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; belediyeler 5393 sayılı Kanun’un 75/c bendine göre kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca (Bakanlar Kurulunca) vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ile bu maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi kaydıyla ancak ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

Yine belediyeler 5393 sayılı Kanun’un 75/d bendine göre de bu maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi kaydıyla kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak belediye meclis kararı ile ancak mahallî idareler

ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu idarelerin dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere, derneklere, sivil toplum kuruluşlarına veya meslek kuruluşlarına süresi her ne olursa olsun belediye taşınmazlarını 75'inci maddeye göre doğrudan tahsis edemez, ancak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun olarak kiralayabilirler.

Belediyeler ayrıca 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesine göre meclis kararı ile sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilir.

4706 sayılı Kanun'un Ek 4'üncü maddesinde ise, madde metninde sayılan dernek ve vakıflara 49 yıllığına bedelsiz irtifak hakkı kurulması düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede; İdare tarafından 35 adet taşınmazın çeşitli dernek ve vakıflara ortak hizmet projeleri ya da mülki amir izni olmadan belediye meclis kararları ile süreli ve süresiz olarak tahsis edildiği; ancak, dernek ve vakıfların yukarıda açıklanan mevzuatta belirtilen "İdare taşınmazlarını kullanabilme şartları"nın oluşmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, Sayıştay Başkanlığınca hazırlanan 2018 yılı Düzenlilik Denetim Raporunda da yer alan mevzuata aykırı tahsislerinin iptal edilmesi amacıyla, yetkide paralellik ilkesi gereğince, yine belediye meclisi tarafından iptali için işlemler başlatılmışsa da belediye meclisince bu yönde verilen tekliflerin kabul edilmediği belirtilmiştir. Mevzuata aykırı yapılan taşınmaz tahsislerinin iptali amacıyla, Belediye Meclisinde 01.07.2021 tarihli E-34960654-010.01-706 sayılı ve 03.03.2022 tarihli E-34960654-105-265 sayılı Başkanlık teklifleri ile gündem oluşturulmuşsa da iptale ilişkin bir karar alınmadığı ifade edilmiştir. Ancak, söz konusu tahsisler ve kullanımlar yasal düzenlemeye aykırı olduğundan, İdarece hukuka uygun işlem tesisi edilmesi için Belediye Meclisince herhangi bir kararın alınmasına ihtiyaç olmadığı düşünülmektedir.

Netice olarak, Esenyurt Belediyesinin taşınmazlarının çeşitli dernek ve vakıflara tahsisi uygulaması yukarıda zikredilen mevzuat hükümleriyle uyumlu olmadığından, söz konusu kullanımların sonlandırılması gerekmektedir.

BULGU 6: İdare Adına Tescilli Konutların Mevzuata Aykırı Olarak Bazı Kişilere Tahsis Edilmesi

İdare tarafından meclis kararına istinaden bazı kişilere ücretsiz olarak konut tahsis edildiği görülmüştür.

Belediyelerin görev, yetki ve sorumlukları 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Sosyal hizmet ve yardımlar ile arsa ve konut üretimi ve bunların belli şartlarda satılması ve tahsisi belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yer almaktadır. Ancak, kanunlarla verilen yetkilerin sınırsız ve kuralsız bir şekilde uygulanması mümkün değildir. Aynı şekilde sosyal hizmetlerin yerine getirilmesinde de kanunların izin verdiği ölçü ve sınırlamalara uyulmalı, gerekli araştırma yapılarak kayıt ve dokümantasyon hususlarına riayet edilmelidir.

5393 sayılı Kanun'un "Arsa ve konut üretimi" başlıklı 69'ncü maddesinde özel duruma sahip bazı kişilere arsa ve konut teminine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Mezkur maddede, belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya onsekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklere ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsisi yapılabileceği; durumları 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 25'inci maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabileceği ifade edilerek hangi kişilere, hangi durumda ve hangi şartlarda arsa ve/veya konut tahsis yapılabileceği açıklanmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 69'uncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanan Belediyelerin Arsa, Konut Ve İşyeri Üretimi, Tahsisi, Kiralaması Ve Satışına Dair Genel Yönetmelik'in

"Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"Dar gelirli: Aylık toplam geliri asgari ücretin, büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde iki katını, diğer belediyelerde bir buçuk katını geçmeyen aileyi,

Sosyal konutlar: Brüt kullanım alanı 100 m²'yi geçmeyen ve düşük maliyetli olarak üretilen konutları,

Konut: Sosyal konutlar dışında kalan diğer konutları,

Tahsis: Belediye tarafından üretilen arsa ve sosyal konutların, bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıyanlara, kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenen bedeli karşılığında ihalesiz olarak verilmesini,

...

ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır.

Mezkur Yönetmelik'in "Arsa ve konut tahsis şartları" başlıklı 7'nci maddesinde, konut yapılmak amacıyla arsa tahsis edilecekler ile sosyal konut tahsis edileceklerde; en az bir yıldan beri o belediye sınırları içinde ikâmet ediyor olmaları ve afete maruz kalmış olmaları şartlarının

---

aranacağı; “Konut tahsisi” başlıklı 11’inci maddesinde ise konutların tahsis bedelinin, kıymet takdir komisyonunca her türlü giderler dâhil edilerek tespit edilecek maliyet bedelinden aşağı olmamak üzere belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

775 sayılı Gecekondu Kanunu’nun “Arsa tahsisi şart ve şekilleri” başlıklı 25’inci maddesinde;

“7 nci madde gereğince tesbit olunan önleme bölgelerindeki arsalar, öncelikle gecekonduların ıslahı ve tasfiyesi sebepleriyle açıkta kalacaklara ve diğer konutsuz vatandaşlara verilir.

Bu arsalardan, ıslah ve tasfiye bölgelerinde bulunan diğer yapı sahiplerinden yapısının tasfiyesini isteyenler de faydalanabilirler.

Her ne sebeple olursa olsun, bu kanun hükümlerince arsa tahsis edilecek kimselerin, yoksul veya dar gelirli olması, kendisinin veya eşinin veya ergin olmıyan çocuğunun herhangi bir belediye sınırı içinde ev yapmaya müsait arsaya veya her hangi bir yerde bir ev veya apartmanın ayrı bir dairesine karşılık olan payına sahip bulunmaması şarttır.

Kimlerin yoksul ve dar gelirli sayılacağı, kendisine arsa tahsis edileceklerin öncelik sırası ve yukarda sözü geçen diğer hususların esasları yönetmelikte belirtilir.” denilmektedir.

5393 sayılı Kanunu’nun 69’uncu maddesinde belirtilen afete maruz kalanlara konut yardımı sağlanabilmesi için 775 sayılı Kanun’da belirtilen şartlar; tahsisten yararlanacakların yoksul veya dar gelirli olması, kendisinin veya eşinin veya ergin olmayan çocuğunun herhangi bir belediye sınırı içinde ev yapmaya müsait arsaya veya her hangi bir yerde bir ev veya apartmanın ayrı bir dairesine karşılık olan payına sahip bulunmaması gerekli şartlar olarak belirtilmiştir.

775 sayılı Gecekondu Kanunu’na dayanarak çıkarılan Gecekondu Kanunu Uygulama Yönetmeliği’nin “Şahıslara yapılacak yardımlar ve yardımların genel şartları” başlıklı 5’inci maddesine göre de, bu yardımlardan faydalanacak kimselerin;

-Yoksul ve dar gelirli olmaları,

-Kendisinin, eşinin veya ergin olmayan çocuğunun herhangi bir belediye sınırı içinde ev yapmaya müsait arsa veya herhangi bir yerde bir ev veya apartmanın ayrı bir dairesine karşılık olan payına sahip olmaması,

-Kendisinin, eşinin veya ergin olmayan çocuğunun müracaat ve tahsis tarihinde başvuruda bulunulan konut yapı kooperatifi dışında herhangi bir yapı kooperatifine üye olmaması,

-Daha önce 775 sayılı Gecekondu Kanunu ile Sosyal Güvenlik Kurum ve Kuruluşlarının herhangi birinden arsa, konut ve konut kredisinden yararlanmamış olması şarttır.

Mezkur mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere belediyelerin dar gelirli kişilere, afete maruz kalanlara ve gecekondü bölgesinde bulunanlara arsa ve konut edindirme konusunda çeşitli yardımlarda bulunabileceği düzenlenmiş, ancak bu yardımlarda belediyelere sınırsız bir takdir hakkı verilmemiştir.

Bu kapsamda belediyelerin afete maruz kalanlara da yardımda bulunabilmesi mümkündür. Ne var ki, bu yardım belirtilen şartları sağlayanlara ve mevzuatta belirtildiği şekilde söz konusu tahsislerin bedelinin ilgisinden tahsil edilerek yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede; tapu kayıtlarında, mahalle olarak Esenyurt köyü, 2542 ada, 16 parselde gözüken 17 adet bağımsız bölümün İdare adına tescil edildiği, söz konusu bağımsız bölümlerin, 12.10.2009 tarih ve 2009/169 sayılı Meclis Kararı'na istinaden bazı kişilere ücretsiz olarak tahsis edildiği, o tarihten sonra da tahsis işleminin sonlandırılmadığı görülmüştür.

Mezkûr Belediye Meclis Kararı'nda, 08-09 Eylül 2009 tarihinde yağın aşırı yağışların yarattığı sel felaketlerinde alt yapı sistemlerinde büyük hasar meydana geldiği ve birçok vatandaşın zarar görmesi sebebiyle belediye sınırları içerisinde ikamet etmekte olan, sel baskınlarından dolayı zarar gören vatandaşlara "sosyal yardım" yapılabilmesi amacıyla karar alındığı ifade edilmiştir. Ancak, belirtilen Karar'da herhangi bir konut tahsisinden, tahsis yapılacak kişiden ve tahsis süresinden söz edilmemiş, yalnızca sel baskınından zarar gören vatandaşlara "sosyal yardım" yapılacağı belirtilmiştir.

Bununla birlikte tahsis işlemlerine ilişkin dosyaların incelenmesi neticesinde, konutlarda oturan kişilerin "Afete maruz kaldığına" ya da "yoksul, muhtaç, kimsesiz ve engelli" olduğuna ilişkin herhangi bir resmi belgeye de rastlanmamıştır.

Afete maruz kalanlara yapılabilecek taşınmaz tahsisleri 5393 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinde özel olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle "sosyal yardım" ifadesinin geniş yorumlanarak taşınmaz tahsislerinin de bu kapsama alınması mevzuatına uyarlı değildir. Yasal düzenleme kapsamındaki kişilere arsa tahsisi yapılabilmekte, şayet durumları 775 sayılı Gecekondü Kanunu'nun 25'inci maddesinde belirtilen şartlara uyuyorsa bu kişilere "konut tahsisi" de yapılabilmektedir. Ancak, her iki tahsiste de ilgililerden takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere bir bedel alınması zorunludur. Bu şartları taşımayan kimselere afetin izlerini hafifletmek amacıyla genel hükümler kapsamında çeşitli sosyal yardımlarda bulunulabilecek, ancak konut ve arsa tahsisi yapılamayacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 08.09.2009 tarihinde meydana gelen sel baskınında mağdur olan vatandaşlara 2542 ada 16 parselde bulunan 17 adet bağımsız bölümün tahsis edildiği belirtilmiştir. Söz konusu tahsisin yapıldığı kişilerin,

---

ikametgah bilgilerinin ve sosyal durumlarının öğrenilmesi amacıyla, Esenyurt Kaymakamlığından bilgi belge istenildiği ve gelecek cevabi yazıya göre işlemlerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, arsa ve konut tahsislerinde mevzuat hükümleri çerçevesinde işlem yapılması, kamu taşınmazlarının doğru ve usulüne uygun yönetimi açısından önem arz etmektedir.

BULGU 7: Park ve Yeşil Alan Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Yalnızca Özel Kişilere Bedelsiz Olarak Kullandırılması

İdarenin hüküm ve tasarrufunda olup imar planında yeşil alan, park ve benzeri şekilde kamunun kullanımına ayrılan yerlerin, konut siteleri tarafından etrafları çevrilerek site içlerinde bırakılmak suretiyle kullanıldığı görülmüştür.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Arazi ve arsa düzenlemesi" başlıklı 18'inci maddesinde; belediyeler, belediye ve mücavir alan içerisinde arsa ve arazileri düzenlemeye yetkili kılınmış, düzenleme dolayısıyla meydana gelen değer artışları karşılığında arazi ve arsalardan "düzenleme ortaklık payı" düşülebileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddede, düzenleme ortaklık paylarının düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretim kurumları, yol, otoyol hariç erişme kontrolünün uygulandığı yol, su yolu, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumî hizmetler için kullanılacağı belirtilmiş, söz konusu hizmetler dışında söz konusu payların başka maksatlarla kullanılamayacağı açıkça ifade edilmiştir.

İmar planlarında "park alanı", "çocuk oyun alanı", "spor tesisi" ve "yeşil alan" olarak belirlenen ve mülkiyeti kamuya ait olan yerlerde tasarruf hakkı belediyelerde bulunmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde park ve yeşil alanlara ilişkin hizmetleri yapma veya yaptırmanın belediyenin görev ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, 5393 sayılı Kanun'un "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etme yetki ve görevi belediye başkanına verilmiştir.

Aynı Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde, belediye mallarına karşı suç işleyenlerin Devlet malına karşı suç işlemiş sayılacağı, 2886 sayılı

Kanun'un 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasında ise maddede belirtilen taşınmazların gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden Kanun'da belirtilen usule göre tespit edilen tutarda geriye doğru 5 yılı geçmemek üzere ecrimisil isteneceği, ecrimisil uygulamasında idarenin zarara uğraması veya fuzuli şagilin kusurlu olmasının aranmayacağı, işgal edilen taşınmaz malın idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek idareye teslim edileceği belirtilmiştir

Yapılan incelemede;

- Plan durumunda; "park alanı", "çocuk oyun alanı", "spor tesisi" olarak belirlenen 36.783,00 metrekarelik alanın münhasıran A. Evler sitesine kullanıldığı, bu alandan yalnızca bir kısmında kiralama ve ecrimisil uygulandığı, geriye kalan kısımların tamamında işgal olduğu, işgalin sonlandırılması için İdare tarafından herhangi bir yasal işlemin başlatılmadığı,

- Güzelyurt Mahallesi 419 ada 26 parselde bulunan S. Evler sitesine ise 04.06.2015 tarih ve 92 sayılı Meclis Kararıyla parselin güneyindeki yeşil alanın tahsis edildiği, söz konusu sitenin tahsis edilen 2.930,00 metrekare alanı spor tesisi, site yönetimi ve otopark olarak ücretsiz bir şekilde kullandığı tespit edilmiştir.

A. Evler sitesi tarafından kullanılan alanlara ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 8: A. Evler Sitesi Tarafından Kullanılan Alanlara İlişkin Detaylı Tablo

No	Plan Durumu	Site Kullanım Durumu	Ecrimisil/Kiralama	Alan
1	Park Alanı	Boş		2.080 M ²
2	Çocuk Oyun Alanı	A. Gıda	Ecrimisil	3.582,96 M ²
		Havuz		
3	Park Alanı	Spor Tesisi (Futbol Sahası, Basketbol Sahası, Tenis kortu)		18.110,25
		Kafe	Kiralama	
4	Çocuk Oyun Alanı	Otopark		190 M ²
5	Çocuk Oyun Alanı	Peyzaj		465 M ²

6	Çocuk Oyun Alanı	Havuz(Ortak Alan)		1.081 M ²
7	Çocuk Oyun Alanı	Peyzaj		612 M ²
8	Çocuk Oyun Alanı	Peyzaj		390 M ²
9	Spor Tesisi Alanı	Spor Tesisi		2.733 M ²
10	Spor Tesisi Alanı	Spor Tesisi(Tenis Kortu)		6.280 M ²
		Kafe(Havuz Kenarı)	Kiralama	
11	Çocuk Oyun Alanı	Boş		328 M ²
12	Çocuk Oyun Alanı	Otopark		360 M ²
13	Çocuk Oyun Alanı	Peyzaj		571 M ²

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, Sayıştay Başkanlığınca hazırlanan 2018 yılı Düzenlilik Denetim Raporunda da yer alan mevzuata aykırı tahsislerinin iptal edilmesi amacıyla, yetkide paralellik ilkesi gereğince, bulguda belirtilen kullanımların iptali için işlemler başlatılmışsa da belediye meclisince bu yönde verilen tekliflerin kabul edilmediği belirtilmiştir. Mevzuata aykırı yapılan taşınmaz tahsislerinin iptali amacıyla, Belediye Meclisinde 01.07.2021 tarihli E-34960654-010.01-706 sayılı ve 03.03.2022 tarihli E-34960654-105-265 sayılı Başkanlık teklifleri ile gündem oluşturulmuşsa da iptale ilişkin bir karar alınmadığı ifade edilmiştir. Ancak, söz konusu tahsisler ve kullanımlar yasal düzenlemeye aykırı olduğundan, İdarece hukuka uygun işlem tesisi edilmesi için Belediye Meclisince herhangi bir kararın alınmasına ihtiyaç olmadığı düşünülmektedir.

Netice olarak, İmar Kanunu uyarınca arsa ve arazilerin düzenlenmesi esnasında ilgili taşınmazlardan alınan ve yine bölgenin ortak ihtiyaçları için tüm halk tarafından kullanılması öngörülen alanların münhasıran bazı kişi ve sitelerin kullanımına bırakılması yasal bir uygulama değildir. Söz konusu alanlar için ecrimisil tahakkukları yapıp tahliye işlemlerinin gerçekleştirilmesi, park ve yeşil alan olarak kullanılması gereken yerlerin plandaki fonksiyonuna uygun olarak kullanımının sağlanması, müşterek ihtiyaçların giderilmesi için ayrılan taşınmazların tüm vatandaşların kullanımına açılması gerekmektedir.

BULGU 8: İdare Taşınmazları İçin Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi

İdarenin bazı taşınmazlarının, kiralama ihalesi yapılmadan ecrimisil alınarak kullandırıldığı ve bu şekilde taşınmazların kira sürelerinin uzatıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesinde; taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermenin belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında olduğu;

Kanun'un 34'üncü maddesinde ise taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamanın; süresi üç yılı geçmemek üzere taşınmaz kiralanmasına karar vermenin belediye encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğu;

Hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği ifade edilmiştir.

2886 sayılı Kanun'un "Ecrimisil ve Tahliye" başlıklı 75'inci maddesinde de;

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinenin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şağilin kusuru aranmaz. Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir." denilmektedir.

Diğer yandan, 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde, 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı belirtildiğinden İdare taşınmazlarının işgal edilmesi, ecrimisil alınması ve taşınmazın tahliyesi hakkında da söz konusu 75'inci maddesi uygulanmalıdır.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 46 adet taşınmazın kiralama ihalesi yapılmadığı, ecrimisil alınarak kullandırıldığı ve bu şekilde kira süresinin uzatıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, aylık ecrimisil uygulamasına son verilmeye başlandığı, ilgili yerler için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre kiralama ihalelerinin yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir

Netice olarak, taşınmazların ihale yapılarak kiraya verilmesi mümkündür. Kira süresi biten taşınmazların 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 339 ve 347'nci maddelerindeki hükümler de dikkate alınarak yeniden ihale edilerek kiraya verilmesi; taşınmazlar işgal edilir ve işgal devam ederse, işgal süresi için bir tazminat olarak ecrimisil alınması; işgalin devam etmesi durumunda taşınmazın tahliyesi için ilgili mülki amire talepte bulunulması; dolayısıyla, ecrimisilin bir kiralama yöntemine ve olağan bir taşınmaz yönetim şekline dönüştürülmemesi gerekmektedir.

BULGU 9: Taşınmaz Tahsisi Açısından Kamu Kurum ve Kuruluşu Niteliğinde Olmayan Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketine Taşınmaz Tahsisi Yapılması

İdarenin, mülkiyetinde bulunan muhtelif taşınmazlarını trafo inşası sebebiyle kamu şirketi olan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ) üzerinden özel şirket olan Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ (BEDAŞ)'ye tahsis ettiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Taşınmaz tahsisi" başlıklı 47'nci maddesinde; kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilecekleri ifade edilmiş ve aynı maddenin son fıkrasındaki "*Kanunlardaki özel hükümler saklıdır.*" hükmü ile de kendi mevzuatında taşınmaz tahsisi ile ilgili hüküm bulunan kamu idarelerinin ilgili mevzuatına göre taşınmaz tahsisi yapabilmelerine olanak sağlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 47'inci maddesine dayanılarak hazırlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesine göre kamu idaresi; tahsis açısından, Yönetmelik ekindeki idareler ile kendilerine tahsis yapılması açısından köy tüzel kişiliklerini; devir açısından, Yönetmelik ekindeki idarelerden, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç, diğer idareleri şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla mevzuata uygun bir tahsis işleminden söz edilebilmesi için gerek taşınmazı tahsis edecek olan idarenin gerekse kendisine taşınmaz tahsis edilecek kuruluşun Yönetmelik'te ifade edilen kamu idaresi kapsamında olması gerekmektedir. Kamu şirketleri ise, Yönetmelik ekinde yer almamaktadır.

Mahalli idarelerde taşınmaz tahsisi 5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Kanun'un "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediyelerin, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda, kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 6446 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine dayanılarak hazırlanan "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Yürütülen Taşınmaz Temini İşlemleri Hakkında Yönetmelik'in "Kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların devri" başlıklı 22'nci maddesinde;

"(1) Önlisansa/lisansa dayalı faaliyete konu tesisler için kamu tüzel kişisi adına kayıtlı taşınmazın mülkiyetine, yüksekliğine veya derinliğine ihtiyaç duyulması halinde Kurumdan taşınmazın mülkiyetinin/irtifak hakkının devri talebinde bulunulur. Devir talebi Kurum tarafından değerlendirilir, uygun görülmesi halinde Kurul tarafından taşınmaz hakkında Kanunun 30 uncu maddesinin uygulanmasına karar verilir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki taşınmazın bedeli, Kıymet Takdir Komisyonu tarafından, 17 nci madde ve devamında belirtilen hükümler esas alınarak belirlenir. Belirlenen bedel, taşınmaz maliki kamu tüzel kişisine yazılı olarak bildirilir. Kamu tüzel kişisi, taşınmazın ve/veya irtifak hakkının tapuda Hazine adına tescilini ve takdir edilen bedele ilişkin görüşünü altmış gün içinde Kuruma bildirir.

(3) Mülkiyet ve/veya irtifak hakkının devrine muvafakat edilen taşınmazın bedeli ilgili önlisans/lisans sahibi özel hukuk tüzel kişisi tarafından kamu tüzel kişisi hesabına yatırılır.

(...)"

Düzenlemesi yapılmıştır.

Ayrıca, 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından yayımlanan taşınmaz teminine yönelik ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlanan Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ Genel Müdürlüğü Taşınmaz Teminine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 4'üncü maddesinde;

Devir, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında Hazine dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların temini şeklinde tanımlanmıştır. Mezkûr Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde de hazineye ait taşınmazlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların devir işlemine esas süreçler düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, İdarenin söz konusu Kanun hükmüne istinaden mülkiyetinde bulunan muhtelif taşınmazlarını otopark alanı ve trafo inşası sebebiyle Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ (TEDAŞ) ve Boğaziçi Elektrik Dağıtım AŞ (BEDAŞ)'ye tahsis ettiği tespit edilmiştir.

TEDAŞ, 02.04.2004 tarih ve 2004/22 sayılı Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile özelleştirme kapsam ve programına alınmıştır. Dağıtım bölgeleri yeniden belirlenerek, Türkiye 21 dağıtım bölgesine ayrılmış ve 2013 yılı itibariyle şirketlerle TEDAŞ arasındaki hisse devri sözleşmeleri tamamlanmıştır. Kısacası elektrik dağıtım hizmeti özelleştirilerek özel firmalar tarafından sağlanmaya başlanmıştır. Böylece TEDAŞ'ın elektrik dağıtım sektöründeki hizmet görevi sona ermiş ve TEDAŞ, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Geçici 6'ncı maddesi hükümleri, Aydınlatma Yönetmeliği ve Aydınlatma Tebliği hükümlerine göre genel aydınlatma giderlerinin ödenmesine aracılık eden ve denetimlerini yapan bir kamu şirketi olarak faaliyetlerini sürdürmüştür.

Kamu şirketi olan TEDAŞ'ın bir kamu kuruluşu olarak değerlendirilip taşınmazları fiilen kullanan BEDAŞ'ın yerine tahsisin TEDAŞ adına yapılması, söz konusu uygulamayı Kanun'un 75'inci maddesine uygun hale getirmemektedir. Zira yukarıda da ifade edildiği üzere elektrik dağıtım hizmetleri artık özel şirketler tarafından yerine getirilmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, kamunun genelini ilgilendiren ve aksaması durumunda ciddi sorunlara yol açabilecek elektrik hizmetinin, ihtiyaca cevap verebilecek ölçüde yerine getirilmesi amacıyla, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesine göre meclis kararıyla tahsis edildiği belirtilmiştir. Söz konusu işlemin yeniden değerlendirilerek, mevzuata uygun taşınmaz işlemi yapılması amacıyla, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre kiralama ihalesi yapılmasına yönelik çalışmaların başlatılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, ne tahsis talebinde bulunan BEDAŞ ne de adına tahsis yapılan kamu şirketi TEDAŞ, tahsis yapılabilecek kamu kurum ve kuruluşu olduğundan adı geçen şirketlere yapılan taşınmaz tahsisi mevzuata aykırıdır. Bu itibarla, söz konusu iş ve işlemlerin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Yürütülen Taşınmaz Temini İşlemleri Hakkında Yönetmelik, Türkiye Elektrik Dağıtım AŞ Genel Müdürlüğü Taşınmaz Teminine İlişkin Usul ve Esaslar çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Mevzuatı Uyarınca İdare Tarafından Tahsil Edilen Çevre ve Temizlik Vergisinin %20'sinin Büyükşehir Belediyesine Aktarılmaması

İdarece tahsil edilen çevre ve temizlik vergisinin %20'sinin Büyükşehir Belediyesine gönderilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 5035 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 41'inci maddesiyle değişik "Çevre Temizlik Vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisinin Kanun'da belirtilen esaslar çerçevesinde büyükşehir belediyelerine aktarılacağı; tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Mezkur yasal hükümlerden anlaşılacağı üzere; ilçe belediyelerinin, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalardan tahsil ettikleri çevre temizlik vergisi ve gecikme zammı toplamının yüzde yirmisini bir bildirim ile ertesi ayın yirminci günü akşamına kadar büyükşehir belediyesine bildirmesi ve aynı süre içinde ödemesi gerekmektedir. Aksi halde, tahsil ettikleri vergiyi veya gecikme zammını bu süre içinde yatırmayan belediyeler için 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalardan tahsil edilen çevre temizlik vergisinin %20'si ve bunlara ait gecikme zammı olan 9.769.674,01 TL'nin Büyükşehir Belediyesine aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, tahsil edilen çevre ve temizlik vergisinin %20'sinin büyükşehir belediyesine aktarılmasına yönelik çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Netice olarak, İdarenin ek mali külfet ile karşılaşmaması için söz konusu çevre temizlik vergisinin %20'si ve bunlara ait gecikme zammının süresinde Büyükşehir Belediyesine aktarılması uygun olacaktır.

BULGU 11: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Gönderilmemesi

İdare tarafından emlak vergisinin %10'u nispetinde ek tahakkuk yapılarak mükelleflerden tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına aktarılmadığı görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlıklı 12'nci maddesinin altıncı fıkrasında; belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci ve 18'inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

2863 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında; taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı olarak tahsil olunan miktarların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği ve tahsil ettikleri katkı payını yukarıda belirtilen süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği; onuncu fıkrasında ise belediye başkanlarının, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlamakla yükümlü oldukları ve ödenmeyen payların, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine ilgili belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderileceği hüküm altına alınmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yukarıda il özel idarelerine atfedilmiş görevlerin il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca yerine getirileceğine ilişkin "Çeşitli Hükümler" başlıklı 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamında il özel idarelerince kullanılan haklar ve yetkiler ile yürütülen görevler, il özel idaresi bulunmayan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca kullanılır ve yürütülür (...)" hükmünün bir gereği olarak bu paylar büyükşehir olmuş illerde ilçe belediyeleri tarafından ilgili Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına (YİKOB) aktarılacaktır.

Diğer yandan, 2863 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan 22.08.2015 tarih ve 29453 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı

Payına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde, katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, 6'ncı maddesinde de belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılacağı; tahsil edilen katkı payının süresi içinde yatırılmamasından belediye başkanı ve hesap işleri müdürünün birlikte sorumlu olduğu; süresi içinde katkı payı hesabına aktarılmaması veya başka amaçlarla kullanılması halinde sorumlular hakkında yasal işlem yapılacağı belirtilmiştir.

Mezkur mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, belediye tarafından 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu uyarınca emlak vergisinin %10'u nispetinde mükellefler adına tahakkuk ettirilen katkı payının, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına beyan edilmesi ve aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, yılsonu itibariyle tahsil edilen 113.506.909,46 TL tutarında taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına gönderilmediği, 362-Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında bekletildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, katkı paylarının ödeneceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, Belediyenin 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre gecikme zammına maruz kalmaması ve sorumlular hakkında yasal işlemler uygulanmaması için katkı paylarının ilgili idareye mevzuatında belirtilen sürede gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Alınmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve Kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinin (s), (ş) ve (z) fıkralarında; "Geçiş Hakkı", "Geçiş Hakkı Sağlayıcısı" ve "İşletmeci" tanımlamaları yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 22'inci maddesinin birinci fıkrasında "Geçiş hakkının kapsamı" belirlenmiş, 25'inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih 28510 sayılı Resmi Gazete'de "Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik" yayımlanmıştır.

Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir. 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi'nde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre belediyeler tarafından tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve bu ücretlerin geçiş hakkını kullanan işletmecilerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, gerekli incelemelerin başlatılıp ilgili kurumlarla yazışmaların yapıldığı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesine geçiş hakkı ücretlerinin Belediyeye yatırılması hususunun yazılı olarak bildirildiği ifade edilmiştir. Ancak, bulguda belirtilen husus, Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin İBB üzerinden takip edilmesi değil, mülkiyet hakkına sahip ilçe belediyesi tarafından bizzat takip ve tahsil edilmesidir.

Netice olarak, yukarıda belirtilen düzenlemeler ve açıklamalar çerçevesinde, Belediye tarafından 2021 yılı içerisinde altyapı geçiş hakkı bedeli olarak herhangi bir tahakkuk ve

tahsilatın yapılmaması belediyenin önemli bir gelirden mahrum kalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle söz konusu gelirlere yönelik gerekli işlemler yapılmalıdır.

BULGU 13: Bina İnşaat Harcına İlişkin Matrahın Toplam İnşaat Alanı Üzerinden Hesaplanması

İdare tarafından, konutlar için bina inşaat harcının matrahında esas alınacak inşaat alanının metrekare hesabından hariç tutulması gereken alanların hesaplamaya dâhil edilmesi nedeniyle olması gerekenden daha fazla bina inşaat harcı alındığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun ek 1'inci maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatının bina inşaat harcına tabi olduğu, ek 3'üncü maddesinde ise bina inşaat harcının mükellefinin inşaat, ilave veya tadilat için inşaat ruhsatı alanlar olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Matrah" başlıklı ek 4'üncü maddesinde, bina inşaat harcının matrahının her bir konut veya iş yeri biriminin "ayrı ayrı" inşaat sahasının yüzölçümleri olduğu ifade edilmiş, konut alanının hesabında ortak yerlerden gelen alanların hesaba dâhil edilmeyeceği, iş yeri alanlarının hesabında ise söz konusu alanların da dâhil edilerek matrahın bulunacağı hüküm altına alınmıştır.

Tablo 9: Bina İnşaat Harcı Tarifesi

1. Konut İnşaatı:	m² başına (TL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
a) 100 m ² ye kadar	0,50	1,5
b) 101-120 m ²	1	3
c) 121-150 m ²	1,5	4,5
d) 151-200 m ²	2	6
e) 200 m ² 'den yukarı	2,50	7,5

2. İşyeri İnşaatı:	m² başına (TL)
---------------------------	----------------------------------

<u>İnşaat alanı</u>	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
a) 25 m ² ye kadar	2	6
b) 26-50 m ²	3	9
c) 51-100 m ²	4	12
d) 100 m ² 'den yukarı	5	15

Kanun'un ilgili maddelerinden de açıkça görüleceği üzere bina inşaatlarında matrah hesaplanırken her bir bağımsız birimin "ayrı ayrı" nazara alınması ve söz konusu bağımsız birimin alanına ve kullanım şekline göre yukarıda belirtilen tarife dilimleri esas alınarak belediye meclislerince belirlenen tarife cetveli üzerinden harcın hesaplanması gerektiği açıktır.

Yapılan incelemede, bina inşaat harcına ilişkin matrah hesaplanırken bağımsız birim niteliğindeki konut ve işyerlerinin ayrı ayrı inşaat sahaları yerine toplam inşaat alanının esas alındığı, bu suretle harcın daha yüksek tutarlı tarife diliminden hesaplandığı görülmüştür.

Böyle bir uygulamada, bağımsız birim olarak çok daha alt tarife dilimlerinde yer alması gereken yapıların toplam inşaat alanı üzerinden genellikle en son dilimde yer alacağı kuşkusuzdur. Zaten mezkûr uygulama sebebiyle İdarece bu hususta yapılan tahakkukların neredeyse tamamı son dilimler üzerinden gerçekleşmiştir. Zira toplam inşaat alanı olarak 200 m² yi geçmeyen konut inşaatı ve 100 m² yi geçmeyen işyeri inşaatı neredeyse bulunmamaktadır.

Söz konusu husus hakkında çeşitli tarihlerde Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına yapılan başvurular olmuş, bu başvurular sonucunda ilgili kurumlar tarafından matrah hesaplanırken bağımsız birimlerin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bundan sonra yapılacak olan bina inşaat harcına ilişkin matrah hesaplamalarının bahse konu Kanun ve Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, gerek 2464 sayılı Kanun'un açık ve amir hükmü gerekse de bu konuda verilen görüşler uyarınca bina inşaat harcına ilişkin matrahın hesabında bağımsız birimlerin ayrı ayrı değerlendirileceği ve bağımsız birimin girdiği tarife dilimine göre hesaplamının yapılacağı hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Uygulamanın bu husus dikkate alınmadan

---

yapılması, İdare gelirlerinde kanuni dayanağı olmayan bir artışa sebep olmakta ve yapılan işlemlerin mevzuata aykırı olarak gerçekleştirilmesine sebebiyet vermektedir.

BULGU 14: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gönderilmesi Gereken Otopark Gelirleri Payının Takip Edilmemesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yol üstü araç park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirlerden ilçe belediyelerine gönderilmesi gereken paya ilişkin alacağın tahsili için gerekli takip ve başvuru yollarının kullanılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin (f) bendinde; karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Kanun'un "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin (f) bendinde de yukarıda belirtilen hükme göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin %50'sinin ilçe belediyelerine nüfuslarına göre dağıtılacağı düzenlenmektedir. Yine 23'üncü maddenin son fıkrasında ise; büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin birbirlerine ödemeleri gereken tutarların zamanında ödenmemesi durumunda, ilgili belediyenin talebi üzerine söz konusu tutarların İller Bankası AŞ tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde tespit edilen araç park yerlerinin işletilmesinin belirlenen bedel karşılığında devredilmesine ve gelir elde edilmesine rağmen ilçe belediyesi payının gönderilmediği, Belediyenin ise bu alacağın Büyükşehir Belediyesinden tahsili için gerekli takip ve başvuru yollarını kullanmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile aralarında söz konusu payların takip edilmesine yönelik çalışmaların devam etmekte olduğu, mutabakat sağlanmasına yönelik çalışmaların tamamlanması sonrasında gerekli işlemlerin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilen yol üstü otopark gelirlerinden İdare payının takip ve tahsilinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Kazı Bedellerine İlişkin Büyükşehir Belediyesi Tarafından İdareye Aktarılması Gereken Tutarların Takip Edilmemesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından 2020 yılında toplanan kazı bedellerinden İdareye gönderilmesi gereken tutarlar tahsil edilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 79'uncu maddesine göre altyapı kazı alanı ile kazı sırasında diğer altyapı tesislerine zarar verilmesi halinde bu tesisler kazıyı yapan tarafından eski haline getirilir. Altyapı kazı alanı, alan tahrip tutarının peşin yatırılması veya alan tahrip tutarı kadar teminat verilmesi halinde belediyece de kapatılabilir. İzinsiz altyapı kazısı yapanlara veya altyapı kazı alanını usulüne uygun kapatmayanlara belediye encümenince alan tahrip tutarının beş katına kadar idari para cezası verilir. İdari para cezası, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu yerlerin alan tahrip tutarı, varsa teminatı düşülerek ayrıca tahsil edilir.

Diğer yandan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Altyapı hizmetleri" başlıklı 8'inci maddesi ve "Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9'uncu maddesine dayanarak hazırlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "Hesabının oluşumu ve geliri" başlıklı 14'üncü maddesine göre;

"(1) Alt yapı yatırım hesabı, ortak programa alınan altyapı hizmetlerinin amaca uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi için belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödeneklerden bu hesaba yapılacak aktarım ile kazılardan elde edilen gelirlere oluşur.

(2) Alt yapı koordinasyon merkezinin bütçesi büyükşehir belediye bütçesi içinde yer alır. Ayrıca, belediye ve diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödeneklerden, alt yapı koordinasyon merkezi bünyesinde oluşturularak alt yapı yatırım hesabına aktarılacak tutarlar da gelir bütçesinin ilgili bölümünde gösterilir ve bu gelirler amacının dışında harcanamaz.

(3) (Değişik:RG-24/12/2020-31344) Büyükşehir belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz." düzenlemesi söz konusudur.

Ayrıca "İlçelerde tahsil edilen kazı gelirlerinin kullanımı" başlıklı 14/A maddesinde ise;

"(Ek:RG-24/12/2020-31344) (1) İlçe belediyelerinin sorumluluğuna bırakılan cadde, bulvar, meydan ve sokaklarda yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler bu yerlere izin veya ruhsat veren ilçe belediyesince gelir olarak kaydedilir. Bu gelirler sadece cadde, bulvar,

---

meydan ve sokaklardaki asfalt ve kaldırımların yapım, onarım ve bakımında kullanılır.” düzenlemesi yer almaktadır.

Mezkûr Yönetmelik’te 24.12.2020 tarihinde değişiklik yapılmıştır. 24.12.2020 tarihinde yapılan değişiklik öncesinde; büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerinin yetki ve sorumluluğundaki cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanmakta ve sokakların kazısından elde edilen gelirler ilgili belediyeye aktarılmakta iken yeni düzenleme ile söz konusu tarih sonrasında bu kapsamda elde edilecek gelirler doğrudan ilçe belediyesine gelir kaydedilmektedir. Ancak İdarenin düzenleme öncesi tarihlere ilişkin İBB’den alması gereken tutarlar tam olarak gönderilmemiştir.

Bu bağlamda, 24.12.2020 tarihinden önceki Esenyurt ilçesi sınırları içerisinde yer alan sokak kazılarından elde edilen gelirlerin İBB tarafından İdareye aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İBB tarafından aktarılması gereken 2020 yılına ilişkin 597.083,17 TL’nin Büyükşehir Belediyesi tarafından İdareye aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile İdare arasında söz konusu kazı bedellerinin takip edilmesine yönelik çalışmaların devam etmekte olduğu, mutabakat sağlanmasına yönelik çalışmaların tamamlanması sonrasında gerekli işlemlerin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, söz konusu tutarların İBB’den tahsilatının sağlanması için gerekli iş ve işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 16: Yapı Ruhsatı Aşamasında İdarece Tahsil edilmesi Gereken Otopark Bedellerinin Büyükşehir Belediyesine Gönderilmesi

İdarece tahsil edilmesi gereken otopark bedellerinin büyükşehir belediyesine aktarıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek ve (l) bendinde ise; yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek yetkileri büyükşehir belediyesinin uhdesine bırakılmıştır.

Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri hüküm altına alınmış ve söz konusu fıkranın (d) bendinde;

“d) Birinci fıkra da belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak, (...) ⁽⁵⁾ spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak; bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.” hükmü tesis edilmiştir.

Adı geçen (d) bendinde görülen 5 no.lu dipnotta, 24.12.2020 tarih ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29'uncu maddesiyle, bu bentte yer alan yer alan “otopark,” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve bende “ilişkin hizmetler yapmak” ibaresinden sonra gelmek üzere “;bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek” ibaresi eklenmiştir.

Kanun hükmünden anlaşılacağı gibi, bölge otoparkı, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek yetkisi, kanun koyucu tarafından 7261 sayılı Kanun'un 38'inci maddesinde de belirtildiği gibi Kanun'un yayımlandığı tarih olan 30.12.2020'de ilçe belediyelerine verilmiştir.

Diğer yandan, 5216 sayılı Kanun'un “Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon” başlıklı 27'inci maddesine 12.11.2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi ile eklenen son fıkrasında; “İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler tahsil tarihinden itibaren kırkbeş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılır. Büyükşehir belediyeleri bu geliri tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanır. Bu gelirler bu fıkra da belirtilen amaç dışında kullanılamaz.” Hükmü yer almakta iken;

30.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Kanun'un 31'inci maddesi ile değişikliğe uğramış ve “İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında bölge otoparkı için gerekli

---

arsa alımları ile inşasında kullanılır. Bu gelirler bu fıkrada belirtilen amaç dışında kullanılamaz.” halini almıştır.

Yukarıda yer alan 5216 sayılı Kanun’un 27’inci maddesinin son fıkrasındaki yapılan değişiklik ile büyükşehir ilçe belediyelerine bölge otoparkı yapma yetki ve sorumluluğu ile bağlantılı olarak imar mevzuatı uyarınca tahsil edilen otopark bedellerini tahsil etme yetkisinin de verildiği görülmektedir.

Buna göre 30.12.2020 tarihi itibarıyla imar mevzuatı uyarınca tahsil edilmesi gereken otopark bedellerinin ilçe belediyelerince toplanması, bu bedellerin ayrı bir hesapta izlenerek yasal faiz işlettilmesi suretiyle nemalandırılması ve biriken tutarların bölge otoparkı yapılması maksadıyla kullanılması görevi ilçe belediyelerindedir.

5216 sayılı Kanun ve 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 37 ve 44’üncü maddelerine istanaden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca 22.02.2018 tarih ve 30340 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Otopark Yönetmeliği’nin “Otopark bedelinin tespit, tahakkuk ve tahsili” başlıklı 12’nci maddesinde; otopark bedellerinin tahakkuk ve tahsil esaslarının bu Yönetmelik hükümleri dikkate alınarak ilgili idareler tarafından belirleneceği, otopark bedellerinin kamu bankalarından herhangi birinde açılacak otopark hesabına yatırılacağı, bu hesapta toplanan meblağa yasaların öngördüğü faiz oranının uygulanacağı, otopark bedeli alınan parsellerin otopark ihtiyacının ilgili idarece karşılanmasının zorunlu olacağı, İdarelerce bedel alınmış olan parseller için bölge otoparklarının ruhsat tarihinden itibaren en geç 3 yıl içinde tamamlanmak zorunda olacağı ve diğer teknik detaylara yer verilmiştir.

Ayrıca, Otopark Yönetmeliğinin “İşlemleri devam eden yapılar” başlıklı geçici 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; “(2) *Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce; noter onaylı kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapılmış olan, mevzuata uygun şekilde yapı ruhsatı başvurusu yapılmış olmasına rağmen idaresince yapı ruhsatı düzenlenmemiş olan ve kamu kurum ve kuruluşlarınca yapım ihale tarihi veya kararı alınmış ya da yapım ihalesi yapılmış olan yapıların ruhsat işlemleri, talep edilmesi halinde 31/12/2021 tarihine kadar 14 üncü madde ile yürürlükten kaldırılan Otopark Yönetmeliğine göre sonuçlandırılır.*”

“Geçiş dönemi” başlıklı geçici 4’üncü maddesinde ise; “*Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra yapılan yapı ruhsatı başvuruları; talep edilmesi halinde, (Değişik ibare:RG-19/12/2020-31339) 31/3/2021 tarihine kadar bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önceki Yönetmeliğe göre sonuçlandırılır.*” düzenlemesi yer almaktadır.

Ancak, geçici maddelerin otopark bedellerinin tahsiline ilişkin yetkili idareyi göstermesi gibi bir yönlendirme söz konusu olamaz. Kanun'un emrettiği hükümlerin Yönetmelikle yürürlüğünün esnetilmesi veya yetkili idareyi değiştirmesi de mümkün değildir. Dolayısıyla otopark bedellerinin tahsiline ilişkin olarak 7261 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 30.12.2020 tarihinden itibaren yetkili idareden kastın büyükşehir ilçe belediyeleri olduğu aşikârdır.

Yapılan incelemede, 30.12.2020 tarihinden sonra tahsilatını İdarenin kendisinin yapması gereken 13.199.701,90 TL tutarın Büyükşehir Belediyesine aktarıldığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile İdare arasında söz konusu otopark bedellerinin takip edilmesine yönelik çalışmaların devam etmekte olduğu, mutabakat sağlanmasına yönelik çalışmaların tamamlanması sonrasında gerekli işlemlerin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, ilgili tutarların mevzuata uygun olarak Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmesi ilçe belediyesinin yararına olacaktır.

BULGU 17: Başka İdarelere Yapılan Geçici Süreli Taşıt Tahsislerinin Akaryakıt Dahil Yapılması

İdarece, başka kamu idarelerine tahsis edilen taşıtların akaryakıt giderlerinin Belediye bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer Kuruluşlarla İlişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

...

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir..." düzenlemesi yer almaktadır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 31'inci maddesinin 04.05.2010 tarih ve 2010/504 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla değişik beşinci fıkrası hükmüne dayanılarak çıkarılan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:32) Taşınırların Geçici Tahsisi'nin "Geçici tahsis yetkisi ve tahsis şartları" başlıklı 3'üncü maddesi ikinci fıkrasının (c) bendinde;

“Tahsis edilen taşınırın tahsis süresindeki zorunlu bakım, onarım ve işletme masrafları ile kullanım için gerekli toner, kartuş, kağıt, akaryakıt, yağ vb. diğer zorunlu giderleri, tahsis yapılan idarece karşılanacaktır.” denilmektedir.

İdarenin taşıt bilgilerinde yapılan incelenmede, 12 adet aracın akaryakıt giderleri İdarece karşılanmak üzere farklı kamu idarelerine tahsis edildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 2022 yılında diğer kurum ve kuruluşlara yapılan araç tahsislerinin 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun ilgili maddelerine uygun olarak gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

Netice olarak, mevzuat hükümleri uyarınca kamu idarelerine geçici süreyle tahsis edilen taşıtların giderlerinin İdare tarafından karşılanmaması gerekmektedir.

BULGU 18: Belediye Gelirleri Kanunu’nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması

İdarece tahakkuk ve tahsil edilen bazı harçların Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararı (Bakanlar Kurulu Kararı) ile tespit edilen tutarların üzerinde belirlendiği görülmüştür.

Belediyelerin önemli gelir kaynaklarından olan harçlara ilişkin detaylı açıklamalar 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun ikinci kısmında yer almış, söz konusu Kanun’un ilgili maddelerinde mezkûr harçlar için temel hususlarla birlikte uygulanabilecek asgari ve azami tutarlara da yer verilmiştir. Bu kapsamda 52 ile 57’nci maddelerinde işgal harcı, Ek Madde 1 ile Ek Madde 6 arasında bina inşaat harcı, 79 ile 85’inci maddeler arasında ise çeşitli harçlar düzenlenmiştir.

Mezkûr Kanun’un 95’inci maddesinde belediyelerin nüfusları ile ekonomik ve sosyal gelişme durumlarına göre Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca (önceleri İçişleri Bakanlığı) beş gruba ayrılacağı ve söz konusu hususun resmi gazetede ilan olunacağı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda çeşitli tarihlerde İçişleri Bakanlığınca tebliğler yayımlanmış, belediyeler nüfuslarına göre beş gruba ayrılmış ve nüfusu 100.001 ve yukarı olan belediyelerin en üst grup olan 1. Grupta yer alacağı belirtilmiştir.

2464 sayılı Kanun'un 96’ncı maddesinde ise aynen;

“Cumhurbaşkanı, bu Kanunda en az ve en çok miktarları gösterilen vergi ve harçların tarifelerini belediye grupları itibarıyla tayin ve tespit eder” hükmüne yer verilerek Kanun’da en az ve en çok tutarları belirlenen vergi ve harçların belediye grupları itibarıyla uygulama

tutarlarının bizzat Cumhurbaşkanı tarafından (önceleri Bakanlar Kurulu) tespit edileceği açıkça belirtilmiş, bu kapsamda belediye meclisleri ile belediyenin diğer birimlerinin tutar tespiti konusunda herhangi bir yetkileri olmadığı zımnen ifade edilmiştir.

Mezkûr hükme dayanarak Bakanlar Kurulu tarafından çeşitli tarihlerde kararlar yayımlanmış, Kanun'da asgari ve azami tutarları belirlenen vergi ve harçların belediye grupları itibariyle uygulanacak tutarları tespit edilmiştir.

İdarenin gelir hesapları ve tarife cetvelleri üzerinde yapılan incelemelerde birçok harç tutarının tespitinde CK ile tespit edilen tutarlara dikkat edilmediği; bu tutarların, hatta Kanun'da belirtilen üst sınırların üzerinde mevzuata aykırı tahakkuk ve tahsilatlar yapıldığı görülmüştür.

Kanun'un 52 ila 57'nci maddelerinde düzenlenen işgal harcı gelirleri üzerinde yapılan incelemelerde, söz konusu tahakkukların harcın konusuna girmeyen bazı yerler için de yapıldığı ve belirlenen tutarların mevzuatta belirtilen sınırın üzerinde tespit edildiği görülmüştür. İşgal harcının nerelerden ve hangi hallerde alınacağı Kanun'un "Konu" başlıklı 52'nci maddesinde detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Söz konusu maddede aynen;

"Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)" hükümlerine yer verilerek harcın hangi mahallerin geçici işgali sonucunda tahakkuk ettirileceği tereddüte mahal vermeyecek katiyette belirtilmiştir.

Kanun'un "Harcın tarifesi" başlıklı 56'nci maddesinde, işgal harcı tutarlarında dikkate alınabilecek en az ve en çok limitler;

	En Az	En Çok
1. 52 nci maddenin (1) ve (2) numaralı bentlerinde yazılı işgallerde beher metrekare için günde:	0,5	2,5

2. 52 nci maddenin (1) numaralı bendinde yazılı hayvan satıcılarının işgallerinde;		
a) Satışı yapılan küçükbaş hayvan başına:	0,5	2,5
b) Satışı yapılan büyükbaş hayvan başına:	1	5

Şeklinde belirlenmiştir.

Ne var ki yukarıda yazılı hükme aykırı olarak İdare tarafından “sundurma”, “kış bahçesi” olarak isimlendirilen ve kişilerin kendi mülkiyetinde bulunan, iş yerlerini genişletmek amacıyla yaptıkları yapılardan da işgal harcı alındığı görülmüştür. Buralardan metrekare başına 7,5 TL ile 30 TL arasında mahallelere göre değişen tahsilatlar yapılmaktadır.

Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali ile yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali için alınabilecek azami tutar Kanun’da 2,5 TL olarak belirlenmiş iken buralardan da metrekare başına 4 TL alınmaktadır.

Hayvan satış yeri işgal harcında da hatalı tutarlar tespit edilmiştir. Kanun’un 56’ncı maddesinde satılan hayvan başına azami küçükbaşlarda 2,5 TL, büyükbaşlarda 5 TL alınacağı düzenlenen harcın yerine Kurum tarife cetvellerinde satılan küçükbaş hayvandan 4 TL, büyükbaş hayvandan ise 9 TL’lik bir tutar belirlenmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 81’inci maddesine göre; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir.

Kanun’un 84’üncü maddesine göre; işyeri açma izni harcı olarak her metrekare için en az 0,10 TL en çok ise 1 TL alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak İdare tarafından İşyeri açma izni harcı olarak her bir metrekare için 3 TL tutarında bir bedel belirlenmiştir. Kanun’a aykırılık aynen bu belirlemede de söz konusudur. Zira bu harç için kanunen belirlenebilecek üst sınır metrekare başına sadece 1 TL’dir.

Bina inşaat harcına ilişkin olarak, İdare Bakanlar Kurulu Kararında metrekare başına belirtilen tutarlara ilave olarak ücret tarifesinde belirlediği metrekare başına tutarları da tahsil ederek yasal sınırın üzerinde harç tahsil etmiş olmaktadır.

13.04.2005 tarih ve 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 1.grupta yer alan belediyeler için tespit edilen ve İdare tarafından uygulanması gereken harç tutarları şöyledir:

İnşaat Alanı(Konut)	CK ile Tespit Edilen ve Uygulanması Gereken Tutar	Kanun'da Belirtilen Üst Limit
a) 100 m ² 'ye kadar	0,75	1,5
b) 101 – 120 m ²	1,50	3
c) 121 – 150 m ²	2,25	4,5
d) 151 – 200 m ²	3,00	6
e) 200 m ² ' den yukarı	3,75	7,5

İnşaat Alanı (İşyeri)		
a) 25 m ² 'ye kadar	3,00	6
b) 26 – 50 m ²	4,50	9
c) 51 – 100 m ²	6,00	12
d) 100 m ² ' den yukarı	7,50	15

İdare, Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirtilen bu tutarlara ilave olarak aşağıda yer alan ücret tarifesindeki tutarları da tahsil etmektedir.

A-Konutlar Alanları için m ² başına	2,52
B- Konut + Ticaret Alanları (T4, T10) için m ² başına	3,00
C- Ticaret+ Hizmet Alanları (T1, T2, T3, T5, T6, T7, T8, T9) için m ² başına	4,00
D- Depolama Alanları (D1,D2) için m ² başına	5,50
E- Sanayi Alanları (S1,S2) için m ² başına	6,60
F- Küçük Sanayi Alanlar (KSS1,KSS2,KSS3) için m ² başına	6,30
G- Tercihli Ticaret -Sanayi Alanları (TS1,TS2) için m ² başına	6,00

H- Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanları (KDKÇA1, KDKÇA2) için m ² başına	6,60
I- Özel Eğitim Alanları için m ² başına	6,60
J- Özel Sağlık Tesisi Alanı için m ² başına	5,00
K-Turizm Alanları için m ² başına	6,00
L-Akaryakıt Alanları için m ² başına	7,00
M-Sanayi depolama fabrikalarında her kat başına	6,60
N-Turizm, konaklama, özel okul ve hastaneler vb. her kat başına	6,00

Yukarıdaki tablolardan da rahatça görüleceği üzere İdare tarafından bina inşaat harcının dilimleri, uygulanan yeni yapı ruhsatına ilişkin alınacak ücretler ile birlikte CK ile tespit edilen ve uygulanması gereken tutarların üzerine çıkmaktadır. Kaldı ki bazı kalemlerde söz konusu uygulamalar kanuni sınırların bile üzerinde gerçekleşmiştir.

2464 sayılı Kanun'un 80'inci maddesine göre Yapı kullanma izni verilmesi işleri "Yapı Kullanma İzni Harcına" tabidir.

Kanun'da yapı kullanma izni harcı beher inşaat metrekaresi için en az 0,05 TL, en fazla 0,15 TL olarak tespit edilmiştir. Yapı kullanma izin harcı için "konut" ve "ticaret" şeklinde ikili ayırım belirlenmiştir. Belediye tarafından yapı kullanma izin harcı için Bakanlar Kurulunca belirlenen beher inşaat metrekaresinde ticaret alanları için 0,11 TL, konut alanları için 0,09 TL alınmaktadır. Ancak İdare tarafından uygulanan 2021 yılı ücret tarifesine yukarıda belirtilen tutarlara ilave olarak altılı bir ayırma gidilmiş, "konut 1,35TL", "sanayi 3,67 TL", "rezidans 2,31 TL", "ticaret 3,50 TL", "özel sağlık 3,10 TL", "özel eğitim 3 TL" olacak şekilde altı ayrı tarife belirlenmiştir.

İdare tarafından yapı kullanma izni harcı üzerine bir de ücret tarifesi ile belirlenen iskân ücretlerinin alınması sonucu CK ile tespit edilen ve uygulanan tutarların üzerine çıkılmaktadır. Kaldı ki ekstra ücret alınması nedeniyle hem ticaret hem konut alanında kanuni sınırların bile üzerinde harç alınmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, tarife cetvellerine yönelik kapsamlı bir çalışmanın başlatıldığı, bu doğrultuda tarife hazırlayan tüm müdürlüklerce kanuni sınırlar dikkate alınarak yeni bir tarife belirleneceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, Kanun'da en az ve en çok hadleri belirtilen ve belediye grupları itibariyle alınacak tutarların doğrudan Cumhurbaşkanınca (önceleri BKK) tespit edileceği harçların belediye meclis kararı ile kanuni sınırların üzerlerine çıkarılması mümkün değildir. İdare

---

tarafından kanuni dayanağı olmadan gelir toplanamayacağı gibi kanunlarda belirtilen sınırların aşılarak gelir toplanması da mümkün değildir.

Bu nedenle hatalı uygulamalara son verilerek tarife cetvellerinin tümüyle gözden geçirilmesi, kanuni düzenlemelere ve daha önceden yayımlanmış Bakanlar Kurulu kararlarına aykırı hususların düzeltilmesi, tahakkuk ve tahsilatlarda hukuka uyarlık açısından önem arz etmektedir.

BULGU 19: Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan Stadyum İçin Belirlenen Kira Bedelinin Gerçekçi Olmaması ve Kulüp Tarafından Reklam Gelirlerinden İdareye Bir Pay Gönderilmemesi

İdare adına tescilli olan Necmi Kadioğlu Stadyumunun profesyonel bir spor kulübü tarafından kullanımına ilişkin protokol çerçevesinde belirlenen kira bedelinin gerçekçi hazırlanmadığı, kulüp tarafından elde edilen reklam gelirlerinden İdareye pay verilmediği, tahsil edilen gelirlerin İdare tarafından 2021 yılı içinde stadyum için yapılan sabit giderlerin de altında kaldığı ve bu suretle profesyonel spor kulübüne yardımda bulunulduğu anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinin (a) bendinde, gençlik ve spor hizmetlerini yapmak ve yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Aynı maddenin (b) bendinde ise belediyenin gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi vereceği, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapacağı ve gerekli desteği sağlayacağı, her türlü amatör spor karşılaşmalarını düzenleyip, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre belediyeler kendi bütçelerinden amatör spor etkinlikleri için gider yapabilmekte, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi destek sağlayabilmektedir. Kanun koyucu belediyelerin yardım yapabileceği spor kulüplerini sınırlandırarak profesyonel spor kulüplerine belediye bütçesinden yardımda bulunulmasının yolunu kapatmıştır.

2021-1 no.lu Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'in "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde, kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan spor tesislerinden yararlanacaklardan alınacak hizmet bedellerinin tespitinde ve elde edilen gelirlerin kullanımında uyulacak usul ve esasların, bu Tebliğ hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Ortak hususlar" başlıklı 7'nci maddesinde ise;

"(1) Kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin işletme giderleri için ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması esastır.

... " hükmü yer almaktadır.

2017 yılında Esenyurt Belediyesi ile profesyonel bir spor kulübü arasında 10 yıllığına Necmi Kadioğlu Stadyumu kullanım protokolü imzalanmıştır. Bu protokolde, spor kulübü tarafından stadyumda yapılacak her resmi maç başına Belediyeye KDV dâhil 1000 TL ödeneceği, ayrıca resmi maçlarda stadyuma alınacak yazılı ve görsel reklamlardan elde edilecek gelirin spor kulübüne isabet eden kısmının vergiler ve kesintiler düşüldükten sonra kalan kısmının %5'inin Belediyeye aktarılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, Esenyurt Belediyesinin mülkiyetinde bulunan Necmi Kadioğlu Stadyumunun spor kulübüne kullandırılmasına ilişkin stadyumda bulunan reklam alanları için vergi tahakkuk ve tahsilat kayıtlarının yapılmadığı, ayrıca spor kulübü tarafından reklam gelirlerinden elde edilen gelirden İdareye herhangi bir pay gönderilmediği görülmüştür.

Bununla birlikte, stadyumun kullanılmasından doğan elektrik, su, doğalgaz giderleri de İdare bütçesinden karşılanmaktadır.

Söz konusu stadyumun profesyonel futbol kulüpleri tarafından kullanıldığı düşünüldüğünde, yapılan giderlerin amatör sporun desteklenmesi kapsamında olduğunun söylenmesi de mümkün olmamaktadır. Stadyumun elektrik, su, doğalgaz giderleri ilgili profesyonel spor kulüplerinin, stadyumu profesyonel faaliyetleri kapsamında kullanımlarından doğan ve bu sebeple ilgili kulüpler tarafından karşılanması gereken giderlerdir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, kira protokol şartlarının incelenerek, rayiçlere uygun kiralama bedeli oluşturulacağı ve bu bedelin yıllar itibariyle güncellenmesinin sağlanacağı; ayrıca, kiracının sorumluluğunda olması gereken genel giderlerin, ilgili spor kulübü tarafından karşılanmasına yönelik çalışma yapılacağı ayrıca stadyumdaki reklam alanlarıyla ilgili mali hizmetler müdürlüğü tarafından vergi tahakkuk ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, stadyum kira bedellerinin gerçekçi şekilde tespit edilip yıllar itibariyle güncellenerek zamanında tahsilatların gerçekleştirilmesi ve yapılan giderlere stadyumu kullanan profesyonel spor kulübünün katlanması gerekmektedir.

BULGU 20: Harç Konusu Olan Hizmetler İçin Mevzuata Aykırı Olarak Ayrıca Ücret Talep Edilmesi

Belediyede, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre harç konusu olan hizmetler için ayrıca ücret tahsil edildiği görülmüştür.

Sadece kamu kurum ve kuruluşları tarafından sunulan bazı hizmetler karşılığında, hizmeti alanlardan tahsil edilen ödemelere harç adı verilmektedir. Harçlar da vergiler gibi kanunla konulup kanunla değiştirilmekte, ancak vergilerden farklı olarak "karşılıklı" ve "belirli bir hizmet bedeli" olma özelliklerini ihtiva etmektedir.

Belediye gelirleri açısından harçlar önemli bir yer teşkil etmektedir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda belediyeler tarafından yerine getirilmesi gereken birçok hizmet için bu hizmetler karşılığında hizmetten yararlananlardan harç bedeli alınması gerektiği hüküm altına alınmış, Kanun'un İkinci Kısmı tamamen harçlara ayrılmıştır. Bu kısımda hangi hizmet için hangi usul ve tutarda harç alınacağı detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Kanun'un 85'inci maddesinde harçların uygulanmasına ilişkin esas ve usullerin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca (önceleri İçişleri Bakanlığı) hazırlanacak bir yönetmelikle belirleneceği belirtilmiş, bu kapsamda İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan "2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" 21.08.1981 tarih ve 17435 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik'te, Kanun'da yer alan harçlardan bir kısmı detaylı bir şekilde anlatılmış, Yönetmelik'in 18'inci maddesinde ise Yönetmelik'te sayılan harç konusu hizmetlerden dolayı mükelleflerden, her ne ad altında olursa olsun başkaca bir karşılık istenemeyeceği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in 18'inci maddesinde, Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesindeki ücrete tabi işlerle ilgili hükümlerin saklı olduğu ayrıca ifade edilmiştir.

2464 sayılı Kanun'un 97'inci maddesinde aynen;

"Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet (...) için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler

---

kendi özel hükümlerine tabidir.” hükmüne yer verilerek belediyeler tarafından hangi hizmetler için hangi şartlarda ücret tarifesi belirlenebileceği düzenlenmiştir.

Mezkûr Kanun ve bu Kanun’un verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; Kanun’da belirtilen ve harç konusu yapılan işlerde belediye tarafından verilen hizmetin karşılığında ilgililerden harç tahsilatı yapılacağı, söz konusu hizmetler veya bu hizmetlerin unsurlarından olan bazı kısımlar için her ne ad altında olursa olsun ayrıca ücret istenemeyeceği, belediye meclislerince belirlenecek ücret tarifesine göre ilgililerden alınacak ücretlerin ise ancak harç konusu yapılmayan, zorunlu tutulmayan ve ilgililerin isteği doğrultusunda sunulan hizmetlere münhasır olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, harç konusu yapılan hizmetler veya bu hizmetlerin içinde yer alan bazı kısımlar için belediye meclisince ayrıca ücret tarifesi belirlendiği, söz konusu ücretlerin zorunlu tutulduğu tespit edilmiştir. Bu hususa ilişkin bazı örneklere aşağıda yer verilmiştir.

a) Yeni Yapı Ruhsatına İlişkin Alınacak Ücretler

2464 sayılı Kanun’un Ek 1 ila Ek 6’ncı maddelerinde bina inşaat harcı düzenlenmiş, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatına ilişkin inşaat ruhsatı alınması bina inşaat harcına tabi tutulmuştur. Söz konusu harç, yapı ruhsatının alınması ile ilişkilendirilmiş, bir başka deyişle mezkûr harcın konusunun ruhsatın alınması aşamasında verilen hizmetler olduğu ifade edilmiştir.

Yapı ruhsatının ne olduğuna, hangi kurumlar tarafından hangi şartlar dâhilinde verileceğine 3194 sayılı İmar Kanunu’nda detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Mezkûr Kanun’un “Yapı ruhsatı” başlıklı 21’inci maddesinde, Kanun kapsamına giren bütün yapılar için belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınmasının mecburi olduğu ifade edilmiş, “Ruhsat alma şartları” başlıklı 22’nci maddesinde ise yapı ruhsatı için yapılacak başvuruda dilekçe ekine mimari proje, statik proje, elektrik ve tesisat projeleri gibi belgelerin ekleneceği belirtilmiştir. Aynı maddede, belediyeler tarafından ruhsat ve eklerinin yani tüm projelerin incelenerek eksik veya yanlış bulunmuyorsa yapı ruhsatının verileceği ifade edilmiştir. Görüleceği üzere yapı ruhsatının verilmesinde temel hizmet belediyede görevli teknik elemanlar tarafından ilgili projelerin incelenip onaylanması ve ruhsatın tanzim edilerek ilgili kişiye verilmesidir.

Yapılan incelemede İdare tarafından, yapı ruhsatı için başvuran kişi ve şirketlerden bina inşaat harcının yanında metrekare üzerinden ek bir ücretin ve ruhsatın incelenmesi sebebiyle de teknik eleman ücretinin istendiği, söz konusu ücretlerin harç gibi zorunlu tutulduğu görülmüştür. Söz konusu ek ücret metrekare başına 2,52 TL ile 7 TL arasında yapının niteliğine

---

göre değişirken, teknik eleman ücreti olarak 36,75 TL ile 630 TL arasında niteliğe göre değişen fiyatlar uygulanmaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; bina inşaat harcı yapı ruhsatının alınması hizmeti karşılığı ödenmekte, yapı ruhsatı ise teknik elemanların inceleme ve çalışmasını kapsamaktadır.

Dolayısıyla yapı ruhsatı verilirken hem bu hizmetin karşılığı olan bina inşaat harcının alınması hem de bu hizmet için ayrı bir ücret alınıp üstüne birde hizmetin asli unsuru olan teknik eleman incelemesi için ücret talep edilmesi doğru bir uygulama değildir. Söz konusu husus tek bir hizmet için mükerrer ücretlendirme sonucunu doğurduğu gibi harç konusu yapılan hizmete ilişkin ayrıca ücret talep edilmesi anlamını da taşımaktadır.

b) İskân Belgesine İlişkin Ücretler

Yapı ruhsatına istinaden inşa işlemlerini tamamlayıp yapı kullanma izin belgesi için başvuran kişi ve şirketlerden Kanun'a uygun olarak yapı kullanma izni harcı alınmaktadır. İdare tarafından bu harcın yanında zorunlu olarak teknik eleman ücreti ve iskân ücreti adı altında ücretlerin de talep edildiği görülmüştür.

Söz konusu ücret her bağımsız birim için yapının kullanım türüne göre değişen miktarlarda tahsil edilmekte, özellikle rezidans ve ticari yapılarda her bağımsız birim için 2.100 TL gibi tahsilatlar yapılarak yapı kullanma izni harcının bile üzerinde bedeller alınmaktadır.

2464 sayılı Kanun'un 80'inci maddesinde, yapı kullanma izni verilmesi işleri "Yapı Kullanma İzni Harcına" tabi tutulmuş, 84'üncü maddesinde ise bu harca ilişkin en az ve en çok tutarlara yer verilmiştir.

Kanun'un 85'inci maddesine dayanılarak çıkarılan ve yukarıda bahsi geçen Yönetmelik'in 7'nci maddesinde yapı kullanma izni harcının konusunu oluşturan "yapı kullanma izninin" belediye fen ve sağlık görevlilerince yapının tamamlanmasını müteakip, İmar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre yapılan kontrol sonucunda verilen iskân (oturma) izni olduğu belirtilmiştir.

Aynı şekilde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Yapı kullanma izni" başlıklı 30'uncu maddesinde de, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti üzerine söz konusu iznin verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Bir başka deyişle yapı kullanma izni, yapının ruhsat ve eklerine uygunluğunun belediyenin teknik elemanlarınca kontrolü sonucu verilmekte, mezkûr harç da belediyenin teknik görevliler eliyle sunduğu bu hizmetin ve hazırlanan ruhsatın karşılığı olarak alınmaktadır. Dolayısıyla yapı kullanma izni alınırken hem yapı kullanma izni harcının alınması

hem de inceleme yapan teknik elemanlar için ayrıca ücret talep edilmesi mevzuata uygun değildir. Aynı şekilde iskân ücreti adı altında iskân harcının konusuna giren hizmetler için ücret talep edilmesi de doğru bir yaklaşım değildir. Böyle bir uygulama aynı hizmet için mükerrer bedel alınması ve harç konusu yapılan hizmete ilişkin ayrıca ücret talep edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

c) Muayene ücreti (Yeni açılacak işyerlerinden)

2464 sayılı Kanun'un 81'inci maddesine göre belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir. Aynı Kanun'un 84'üncü maddesinde bu harca ilişkin metrekare bazında en az ve en çok alınması gereken tutarlara yer verilmiştir.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'da belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm iş yerleri ve işletmelere belediyeler tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verileceği, bu iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde insan sağlığı, çevre kirliliği, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması gibi kriterlerin esasa alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Kanun'a dayanılarak yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde ise "İşyeri açma ve çalışma ruhsatı" ifadesinin yetkili idareler tarafından bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izni ifade ettiği belirtilmiştir.

"Ruhsat" kelimesi; izin, müsaade, izin belgesi olarak tanımlanmaktadır. Gerek 3572 sayılı Kanun'da gerekse de bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Yönetmelik'te iş yeri açılması için bazen "ruhsat" bazen "izin" ifadeleri kullanılmıştır. Dolayısıyla bu iki kelimenin birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Bu bağlamda 2464 sayılı Kanun'da yer alan işyeri açma izni harcının aynı zamanda iş yeri açılması için verilen ruhsata ilişkin harç manasını da ihtiva ettiği açıktır.

Yukarıda bahsi geçen Yönetmelik'in 5'inci maddesinde, iş yerlerinde aranacak genel şartlara yer verilmiş, 12'nci maddesinde ise başvurunun öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenleneceği belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde, ilgili kurum tarafından bir ay içinde kontrol yapılması veya bu süre içinde kontrol yapılmaması durumunda ruhsatın kesinleşeceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, işyeri ruhsatı için başvuran kişi ve şirketlerden iş yeri açma izni haricinde muayene ücreti adı altında bir bedel daha alındığı, söz konusu bedelin işyeri açma

izni harcı kadar metrekare başına 3 TL olduğu görülmüştür. Ekmek fırınları, hamamlar, sinemalar, düğün salonları ve benzeri bazı yerlerden ise muayene ücreti yerine iş yerinin niteliğine göre belirlenmiş maktu bir ücret tahsil edildiği görülmüştür. Söz konusu ücretler ilgililerin isteği üzerine sunulan herhangi bir hizmete dayanmamakta, harç gibi zorunlu tutularak ödenmemesi durumunda ruhsat işlemleri tamamlanmamaktadır.

Buna göre; 2464 sayılı Belediye gelirleri Kanunu'nda iş yeri açma izni yani ruhsatı için sunulan hizmetler karşılığında harç alınacağı belirtilmiş, gerek 3572 sayılı Kanun'da gerekse de bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Yönetmelik hükümlerinde başvurunun değerlendirilmesi ve gerekli şartların sağlanıp sağlanmadığının kontrol işlemleri ruhsat süreçleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla zaten ruhsat süreçlerinde yer alan kontrol, muayene gibi hizmetler için iş yeri izni harcı dışında ayrıca ücret alınması mümkün değildir.

Sonuç olarak; Anayasa'nın 73'üncü maddesinde vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulacağı, kanunla değiştirilip kaldırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükme uygun olarak belediyeler tarafından bazı hizmetler için alınacak harçlar 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Söz konusu hizmetlerin sunulması sonrasında bahsedilen harçların ilgili kişilerden alınmaması mevzuata aykırı olduğu gibi Kanun'da belirtilen hizmetler veya bu hizmetlerin bazı unsurları için ayrıca ücret talep edilmesi de hukuka aykırıdır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, tarife cetvellerine yönelik kapsamlı bir çalışmanın başlatıldığı, bu doğrultuda tarife hazırlayan tüm müdürlüklerce kanuni sınırlar dikkate alınarak yeni bir tarife belirleneceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, İdare tarafından ancak harç ve katılma payı konusu olmayan hizmetler için zorunlu olmamak ve ilgililerin talebi doğrultusunda ifa edilmek şartıyla ücret talep edilebilir. Harç konusu olan hizmetler için ayrıca ücret talep edilmesi, bir de bu ücretin ödenmesinin zorunlu tutulması Anayasa ve kanunlara aykırı olarak harç benzeri mali yükümlülük ihdası anlamına gelecektir. Bu nedenle gerek yukarıda yer alan ücretlerin gerekse de bu ücretlere benzeyen ve ilgililerden zorla tahsil edilen diğer ücretlerin gözden geçirilerek tarife cetvellerinin hukuka uyumlu hale getirilmesi önem arz etmektedir.

BULGU 21: İdare Tarafından Alınan Yol ve Kanalizasyon Katılma Paylarının Mevzuata Uygun Olmaması

İdare tarafından, şartları oluşmadığı halde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 23'üncü maddesinde düzenlenen teknik altyapı katılım payı tahsil edildiği görülmüştür.

Harcamalara katılma paylarının neler olduğu, hangi durumlarda alınacağı, hesaplamının nasıl yapılacağı gibi hususlar, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Harcamalara Katılma Payları" başlıklı Üçüncü Kısmında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Benzer şekilde 3194 sayılı İmar Kanunu'nda da katılma payı benzeri bir düzenlemeye yer verilmiş, Kanun'un "Geliştirme alanlarında yapı ruhsatı" başlıklı 23'üncü maddesinde, teknik alt yapı bedelinin hangi durumlarda alınacağı detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

2464 sayılı Kanun'un 89'uncü maddesinde ise payların nasıl hesaplanacağı, harcamalara katılma payının yapılan hizmet için katlanılan giderin tamamı olduğu, peşin ödemelerde %25 tenzilat yapılabileceği, alınacak pay tutarının bina ve arsa vergi değerinin %2'sini geçemeyeceği ifade edilmiş, Cumhurbaşkanının bu oranları belli bir tutara kadar indirmeye ve paylar itibariyle farklılaştırma yapmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Payların Tahakkuk Şekli" başlıklı 90'ıncı maddesinde ise hesaplanan katılma paylarının ilgili gayrimenkullerin vergi değerlerine oranlanarak dağıtılıp tahakkuk ettirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere harcamalara katılma payının yapılan hizmet sonrasında gerçek gider üzerinden hesaplanması ve alınacak pay tutarının gayrimenkullerin vergi değerlerine oranlanarak dağıtılması gerektiği açıktır. Bir başka deyişle kanun koyucu, hizmet götürüldüğü esnada bu hizmetten yararlanacak veya gayrimenkullerinin değerinde artış olacak mülk sahiplerince söz konusu maliyetlere katlanılmasını öngörmüş ve kanun sistematliğini bu esas üzerine bina etmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nda da katılma payı benzeri bir düzenlemeye yer verilmiştir. Mezkûr Kanun'un "Geliştirme alanlarında yapı ruhsatı" başlıklı 23'üncü maddesinde, imar planında beldenin inkişafına ayrılmış bulunan sahalarda yapı izni verilebilmesi için ilgili sahanın yol, pis ve içme suyu şebekeleri gibi teknik alt yapısının yapılmış olması zorunlu tutulmuştur. Teknik alt yapısı henüz tamamlanmamış olan yerlerde ise ancak, parselasyon planları tasdik edilmiş olmakla beraber yolu, pis ve içme suyu şebekeleri gibi teknik alt yapısı henüz yapılmamış olan yerlerden, ilgili idarenin izni halinde ve ilgili idarece hazırlanacak projeye uygun olarak yaptırımlara veya parselleri hisasına rastlayan ve yönetmelikte belirtildiği şekilde hissesine düşen teknik alt yapı bedelinin % 25'ini peşin ödeyip geri kalan % 75'ini alt yapı hizmetinin ilgili idaresince tamamlanacağı tarihten en geç altı ay içinde ödemeyi taahhüt edenlere de yapı ruhsatı verileceği belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere İmar Kanunu'nda yapı ruhsatı alınırken yol ve kanalizasyon yapımı için bir bedel alınması öngörülmüş ancak bu bedel hali hazırda yol ve kanalizasyon tesisi bulunmayan ve imar planında beldenin inkişafına ayrılmış “Geliştirme Alanları” ile sınırlandırılmıştır.

Söz konusu maddenin ilerleyen fıkralarında, mevcut şehirsiz teknik ve sosyal altyapının tevsii ya da yenilenmesi gereken durumlarda kanunlarda belirtilen katılma paylarının bu hizmetlerden yararlanacak arsa, yapı ya da bina sahiplerinden usulünce alınacağı belirtilerek 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na zımnen atıf yapılmıştır. Aynı maddede, imar planlarında meskûn saha olarak belirtilen yerlerde gayrimenkul sahiplerince pis su mecralarının, yapının bulunduğu sokaktaki lağım şebekesine bağlanması zorunlu tutulmuş, ancak bu durumda alınacak herhangi bir ücret ve katılım payından bahsedilmemiştir.

Kaldı ki kanalizasyon hizmetleri İstanbul dâhilinde 2560 sayılı Kanun uyarınca İSKİ tarafından yapılmakta, ilçe belediyeleri tarafından kanalizasyona ilişkin herhangi bir işlem ve tesis yapılmamaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında talep edilen yol ve kanalizasyon harcamalarına katılım payı ile 3194 sayılı Kanun kapsamında talep edilen teknik altyapı bedeli birbirinden farklı mefhumlardır. Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, içerisinde yol, kanalizasyon ve su tesislerinin de yer aldığı teknik altyapı tesislerine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesi hususunda 5216 sayılı Kanun uyarınca büyükşehirlerde büyükşehir belediyesinin yetkili ve görevli olduğu, teknik alt yapı tesisi yapılması veya ıslahı nedeniyle belediyelerin 2464 sayılı Kanun uyarınca hizmetten yararlananlardan katılım payı isteyebileceği, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 23'üncü maddesinin birinci fıkrasında, imar planında beldenin inkişafına ayrılmış alanlarda yapı izni verilebilmesinin bu alanda parselasyon ve teknik altyapının yapılmış olması şartına bağlandığı, bu kapsamda inkişaf alanlarında teknik alt yapı tesislerinin yapılmış olması halinde hizmetlerden yararlanan taşınmaz sahiplerinden ve aynı maddenin dokuzuncu fıkrası uyarınca yapılaşmış alanlarda, imar planları ile yoğunluk ve yapı düzeninin değiştirilmesi sonucunda, mevcutta var olan teknik ve sosyal altyapının tevsii ve yenilenmesinin gerekmesi halinde, bu hizmetlerden yararlanan taşınmaz sahiplerinden 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında, harcamalara katılma payı tahsil edilebileceği, anılan maddenin ikinci fıkrasında ise istisnai olarak imar planında beldenin inkişafına ayrılmış ve parselasyonu yapılmış olmakla beraber teknik altyapısı henüz yapılmamış yerlerde hissesine düşen teknik alt yapı bedelinin

%25'ini peşin ödeyip geri kalan %75'ini alt yapı hizmetinin ilgili idaresince tamamlanacağı tarihten en geç altı ay içinde ödemeyi taahhüt edenlere de yapı ruhsatı verilebileceğine ilişkin düzenleme getirilerek Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97'nci maddesi uyarınca harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve belediyenin henüz altyapı götürmediği inkişaf alanlarında ilgililerin isteğine bağlı olarak yapı ruhsatı verildikten sonra teknik alt yapı tesislerinin belediyece yapılması karşılığında belediye meclisince düzenlenen tarifelere göre %25'i peşin kalan %75'i teknik alt yapı tamamlandıktan sonra alınan ücret olduğu anlaşılmaktadır.

Büyükşehir ilçe belediyesi olan İdare tarafından, inşa, tamir ve genişletilmeye tabi tutulan yolların iki tarafında bulunan gayrimenkullerin sahiplerinden meclis kararı ile 2464 sayılı Kanun'un 86 ve 87'nci maddelerine göre yol harcamalarına katılma payı alındığı görülmüştür. Ancak herhangi bir kanalizasyon yatırımı yapılmamış olsa da gayrimenkul sahiplerinden 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 23'üncü maddesinde düzenlenen teknik altyapı katılım bedellerine ilişkin tarifede belirlenen yolun genişliği, kanal veya yolun metre tül maliyeti gibi unsurlara dayanan bir hesaplama göre teknik altyapı katılma payı tahsil edildiği görülmüştür

İdare tarafından bu hesaplama yöntemi ile 2021 yılında 9.391.916,93 TL'si yol, 1.847.709,98 TL'si kanal olmak üzere toplam 11.239.626,91 TL katılma payı adında teknik altyapı bedeli tahakkuk ettirilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, Mart 1989 yılında yapılan mahalli seçimlerde belde belediyesi olarak kurulmuş olan Esenyurt Beldesinin sınırları dâhilinde bulunan cadde ve sokakların imar planlarına göre açıldığı, kuruluş yılından 2004 yılına kadar İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı olunmadığı için Büyükşehir Belediyesinden herhangi bir altyapı ve yol hizmeti alınmadığı, bu süreç zarfında Belediye tarafından yapılmış olan kanalizasyon hizmetleri neticesinde kanal bedeli de hesaplanarak ilgili başvuru sahiplerinden alındığı belirtilmiştir.

Diğer yandan, 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun "Gelişme Alanlarında Yapı Ruhsatı" başlıklı 23'üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına yer verilerek gelişme alanı içinde bulunan bir parselde, yapı ruhsatı başvurusu neticesinde yol ve kanal hizmeti götürülmesinde, söz konusu yol ve kanal, yapım işinin tekniği nedeni ile bütün sokak boyunca yapılması gerektiğinden, öncelikle başvuru sahibinden parselleri hisasına rastlayan bölümünden bedel alındığı, ilerleyen süreçte aynı sokak üzerinde yapı ruhsatı başvurusunda bulunan tüm parsel sahiplerinden de bir defaya mahsus olmak üzere teknik altyapı hizmet bedeli alınarak, yapım

---

maliyetinin hizmetten yararlanan herkese dağıtılmasının sağlandığı belirtilmiştir. İlgili mevzuata uygunluğun sağlanabilmesi için gerekli çalışmalar başlatıldığı ifade edilmiştir.

Ancak, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 23'üncü maddesinde özel bir düzenleme yapılmış ve gelişme alanlarında verilecek yapı ruhsatlarından alınacak bedellere değinilmiştir. Bu maddeden yola çıkılarak yapılaşması gerçekleşen, gelişme alanı vasfı değişen ve artık gelişme alanı olmayan bir alanda inşa edilecek yapılardan "gelişme alanı iken yapı yapılmadığı ve mezkûr bedel alınmadığı" gerekçesiyle bedel alınması mevzuata uygun bir uygulama değildir.

Yol ve kanal hizmeti götürülürken bütün sokak boyunca imalatın yapılması gerekebileceği konusunda bir tereddüt bulunmamaktadır. Ne var ki söz konusu yapım maliyeti için gelişme alanı hükmünden yola çıkılarak yıllar sonra bu alana yapılacak binalardan bedel talep edilmesi mümkün değildir. Şayet bütün sokak boyunca bir imalat yapılıyorsa imalatın yapıldığı ve kullanıma sunulduğu anda mülkiyet sahibi olan arsa ve bina sahiplerinden söz konusu bedellerin alınması gerekmektedir. Bu surette hizmetin ilk götürüldüğü anda gayrimenkulünde değerlendirme olan ve bu surette menfaat elde eden kişiden söz konusu bedelin alınması sağlanmış olacaktır.

Yıllar önce yapılmış kanalizasyon hizmetlerinden dolayı ilgili tarihlerde mülk sahiplerinden maliyet bedelinin alınmayıp bu bedellerin yıllar sonra bina yapılacağı zaman yapı ruhsat aşamasında alınması da doğru bir yaklaşım değildir.

Böyle bir hesaplama yönteminde hem katılma payını gerçekten ödemesi gereken (yol yapımı sırasında mülk sahibi kişi) mükellef yerine bina yapım esnasında mülk sahibi olanlardan tahsilat yapılmakta hem de toplam maliyet dağıtılırken tüm gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlama yapılmayarak hatalı hesaplama sebebiyet verilmektedir.

Netice olarak, yukarıda da belirtildiği üzere İdarenin kanalizasyon hizmetleri ile ilgili görevi bulunmadığından ve bu kapsamda 2021 yılında herhangi bir yol veya kanalizasyon tesisi yapılmadığından alınan tutarların tamamı hatalıdır.

BULGU 22: Genel Bütçeye Aktarılması Gereken 2018 Yılı ve Öncesine Ait Asgari Ücret Destek Primlerinin Aktarımının Yapılmayarak İdarenin Gelir Hesaplarına Kaydedilmesi

2018 yılı ve öncesine ait asgari ücret destek primi tutarlarının İdare bütçesine gelir kaydedildiği ve söz konusu tutarların genel bütçeye aktarılmadığı görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu geçici 68'inci maddesinde;

“(1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

a) 2015 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde prime esas günlük kazancı 85 TL ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2016 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2016 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2016 yılı Ocak ila Aralık ayları/dönemleri için günlük 3,33 TL ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar Hazinece karşılanır.

...

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

5510 sayılı Kanun'un geçici 68'inci maddesinin son fıkrasında, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların ilgili idarelerin görüşleri alınmak suretiyle Kurum (Sosyal Güvenlik Kurumu) tarafından belirleneceği ifade edilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığınca yayımlanan 10.02.2016 tarihli ve 2016-4 no.lu Genelge'nin “İhale Makamlarınca Destekten Yaralanan İşverenlerin Hakedişlerinden Yapılacak Kesintilere İlişkin Usul ve Esaslar” başlıklı 6'ncı maddesinde;

“...

Yukarıda belirtilen idarelerden iş alan işverenlere en son aya ait hakedişin ödenmesinde; hakediş/hakedişlerden kesilemeyen asgari ücret destek tutarları önceki aylarda gerçekleşen destek tutarları dikkate alınarak emanet hesaplarına alınır. En son aya ait hakediş tutarının, asgari ücret destek tutarlarını karşılamayacağı anlaşılmaması halinde bir önceki hakedişten de bu maksatla yeteri kadar kesinti yapılarak emanet hesaplarına alınır.

Hakedişten kesilen tutarlar veya emanete alınan tutarlar, Sosyal Güvenlik Kurumunun "İdarelerce e-borç sorgulama" ekranından görüntülenerek destek tutarının kesinleşmesinden sonra genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlüklerinin ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılır. Emanete alınan tutarlar yararlanılan asgari

---

ücret destek tutarlarından fazla ise bu tutarlar idarelerce işverenlerin varsa borçlarına mahsup edilir. Borcunun bulunmadığının anlaşılması durumunda ise işverenlere iade edilir.” denilmektedir. Genelge’de zikredilen idareler ise, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) benlerinde sayılan kamu idareleri olup belediyeler de kapsama dahildir.

Asgari ücret destek primi uygulaması, 5510 sayılı Kanun’a eklenen Geçici 71’inci madde ile 2017 yılında, Geçici 75’inci madde ile de 2018 yılında devam etmiş, ayrıca Sosyal Güvenlik Kurumu; 5510 sayılı Kanun’un Geçici 71 ve Geçici 75 maddeleri uyarınca sırasıyla 2017 yılında 2017/9 ve 2018 yılında 2018/20 sayılı Genelgeleri yayımlamıştır. 2017 ve 2018 yıllarındaki yasal düzenlemeler de 2016 yılında olduğu gibidir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre, yüklenicinin hakedişinden kesilen asgari ücret destek primleri emanet hesaplarına alınacak ve sonrasında genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlükleri, ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılacaktır.

Yapılan incelemede, mal müdürlüğüne gönderilmeyen asgari ücret destek primi tutarının uygulamanın başladığı 2016 yılında 278.504,64 TL, 2017 yılında 1.436.883,02 TL ve 2018 yılında 659.247,72 TL olmak üzere, toplam 2.374.635,38 TL olduğu, bu tutarların İdare bütçesine gelir kaydedildiği ve genel bütçeye aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, asgari ücret destek primlerinden genel bütçeye aktarılması gereken tutarların tespitine yönelik muhasebe kayıtlarının incelenmesine devam edildiği, yapılan inceleme sonunda Belediyenin nakit durumu ve ödemelerin önceliği dikkate alınarak gerekli aktarma işlemlerinin yapılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, mevzuat hükümleri uyarınca; İdare bütçesine gelir kaydedilen 2018 yılı öncesine ilişkin asgari ücret destek primlerinin genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili mal müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: Hizmet Alım İhaleleri Kapsamında 2019 Yılı ve Sonrasında Yüklenicilerden Kesilen Asgari Ücret Destek Primleri İçin Herhangi Bir İşlem Yapılmamış Olması

İhale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının İdarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikleri bünyesinde barındıran hizmet alımları kapsamında, İşsizlik Sigortası Fonundan ödenen asgari ücret destek tutarlarının,

---

yüklenici hakedişlerinden kesildiği, ancak ilgili genelgelere belirtilen şekilde söz konusu asgari ücret primlerinin ne yapılması gerektiğine ilişkin olarak Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünden görüş alınmadığı görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Geçici 75'inci maddesinin birinci fıkrasında; 2018 yılında bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının, 2018 yılı Ocak ile Aralık ayları için Bakanlar Kurulunca tespit edilen günlük tutar ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edileceği ve bu tutarın İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında ise; 4734 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için birinci fıkra uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarların bu idarelerce işverenlerin hakedişinden kesilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Belediyeler 4734 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (a) bendinde sayılan idareler arasında yer aldığından, belediyelerce asgari ücret destek kesintilerinin yapılması gerekmektedir.

Uygulamaya ilişkin olarak Sosyal Güvenlik Kurumunca yayımlanan 20.06.2018 tarih ve 2018/20 sayılı Genelge'nin "İhale Makamlarınca Destekten Yaralanan İşverenlerin Hakedişlerinden Yapılacak Kesintilere İlişkin Usul ve Esaslar" başlıklı 6.4. maddesinde; asgari ücret desteğine ilişkin olarak daha önce yayımlanan genelgelere hakedişten kesilen tutarlar veya emanete alınan tutarların, "İdarelerce e-borç sorgulama" ekranından görüntülenerek destek tutarının kesinleşmesinden sonra genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlüklerinin ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılması gerektiğinin açıklandığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, 2018 yılında hakedişlerden kesilen asgari ücret destek primi tutarlarının da genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere illerde muhasebe müdürlüklerinin ilçelerde ise mal müdürlüklerinin banka hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

Asgari ücret destek primi uygulaması, 5510 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 78'inci madde ile 2019 yılında, Geçici 80'inci madde ile 2020 yılında ve Geçici 85'inci madde ile de 2021 yılında da devam etmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumunca, 5510 sayılı Kanun'un Geçici

78, Geçici 80 ve Geçici 85 maddelerine dayanarak sırasıyla 2019 yılında 2019/8 sayılı Genelge, 2020 yılında 2020/10 sayılı Genelge ve 2021 yılında 2021/21 sayılı Genelge yayımlanmıştır.

2019/8 sayılı, 2020/10 sayılı ve 2021/28 sayılı Genelgelerde idarelerce kesilen asgari ücret desteğinin genel bütçeye gönderileceğine dair bir ifade bulunmamakla birlikte, “Tereddüt Edilen Hususlarla İlgili Başvuru Yapılması Gereken Kurum” başlıklı 8.5. maddesinde; ihale makamlarının destek tutarına ilişkin hakedişlerden yaptıkları kesintilerin İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılacaksa her ay mı yoksa yılsonunda mı İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılacağı gibi hususlardaki sorularına ilişkin başvuru merciinin Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü olduğu ifade edilerek belirtilen hususlarda ilgili kuruma müracaat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, hakedişlerden kesilen asgari ücret destek tutarının 2019 yılında 290.404,50 TL olduğu; söz konusu tutarın İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılacaksa her ay mı yoksa yılsonunda mı İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılacağı gibi hususlarda Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü'nün görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 2019 yılında yüklenici hakedişlerinden kesilen asgari ücret destek primlerinin işsizlik sigortası fonuna aktarılıp aktarılmayacağı hususunda Türkiye İş Kurumundan görüş isteneceği ve alınacak cevaba göre işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, yukarıda yer alan yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere, 2019 yılında yüklenici hakedişlerinden kesilen asgari ücret destek primlerinin İşsizlik Sigortası Fonuna aktarılıp aktarılmayacağı hususunun netliğe kavuşması için Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: İndirimli Emlak Vergisi Oranından Yararlanan Kişiler Hakkında Etkin Bir Tespit ve İnceleme Mekanizmasının Bulunmaması

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na göre indirimli emlak vergisinden yararlanan kişilere ilişkin olarak gerekli araştırmaların yeterince yapılmadığı görülmüştür.

Türkiye sınırları içinde bulunan binalar “bina vergisine” tabidir ve bina vergisini, binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binaya malik gibi tasarruf edenler ödemektedir.

1319 sayılı Kanun'da söz konusu vergiye ilişkin detaylı düzenlemeler yapılmış, Kanun'un birinci kısmının ikinci bölümünde muafiyet ve istisna hükümlerine yer verilmiştir.

Bu bölümde yer alan daimi ve geçici muafiyetlerin dışında Kanun'un "Nispet" başlıklı 8'inci maddesinde aynen;

“ ...

Cumhurbaşkanı, kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup onsekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere hiçbir geliri olmadığını belgeleyenlerin, gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıktan ibaret bulunanların, gazilerin, engellilerin, şehitlerin dul ve yetimlerinin Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olması (intifa hakkına sahip olunması hali dahil) halinde, bu meskenlerine ait vergi oranlarını sıfıra kadar indirmeye yetkilidir. Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır. Muayyen zamanda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler hakkında bu hüküm uygulanmaz. Geliri olmadığını belgelemenin usul ve esaslarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

...” ifadesine yer verilerek belli şart ve durumda olanlar için vergi oranlarının Cumhurbaşkanının (eskiden BKK) kararı ile sıfıra kadar indirilebileceği düzenlenmiştir.

Anılan hükmün verdiği yetkiye dayanılarak muhtelif tarihlerde çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararları ile 1999-2006 yılları için, 2006/11450 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile de 2007 ve müteakip yıllar için yukarıda bahsedilen durumlarda bina vergisi oranının sıfır olarak uygulanacağı belirlenmiştir.

Konu hakkında yayımlanan 38 seri no.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde hiçbir geliri olmadığını beyan eden mükelleflerin, indirimli vergi oranından yararlanabilmeleri için, hizmet karşılığı elde edilen ücret geliri, ticari, sınai ve mesleki faaliyet geliri, tarımsal faaliyet geliri, menkul ve gayrimenkul geliri, faiz ve temettü geliri veya benzeri türde bir gelirin olmaması gerektiği belirtilmiş, mükelleflerin daha sonradan yukarıda belirtilen türden bir gelir elde etmeleri veya ikinci bir mesken binasına sahip olmaları halinde bu durumun belediyeye bildirilmesi zorunlu tutulmuştur.

Aynı şekilde mezkûr Tebliğ'de, sosyal güvenlik kurumlarından emekli, dul, yetim, ölüm ve malûliyet aylığı alanların, bu aylıkları dışında başka gelirlerinin bulunması halinde, bunlara ait meskene indirimli vergi oranının uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

---

57 seri no.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde; emlak vergisi işlemlerinde mükellefler tarafından bildirilen hususların teyidinin, mükelleflerden belge istenmeden ilgili kurum ve kuruluşlardan yapılması gerektiği, bu bağlamda belediyelerce, mükelleflere ait kimlik bilgilerinin İçişleri Bakanlığı Kimlik Paylaşım Sistemi, tapu kayıtlarının Tapu ve Kadastro Bilgi Sisteminden alınabileceği, mükelleflerin şehit, gazi, dul, yetim ve emekli olduklarına ilişkin bilgilerin ise Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından elektronik ortamda sağlanacağı belirtilmiş, gerek duyulması halinde bildirimlerin kontrolü amacıyla bildirim konu taşınmazlarda yoklama ve tespit yapılabileceği düzenlenmiştir.

Konu hakkında yayımlanan bir başka Genel Tebliğ olan 44 seri no.lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nin "II- Hiçbir Geliri Olmadığını Beyan Eden Mükelleflerin Geliri Veya İkinci Bir Meskeni Bulunduğunun Tespit Edilmesi Halinde Yapılacak İşlemler" başlıklı bölümünde; indirimli vergi oranından yararlanma şartlarını taşımadığı halde, gerçek dışı taahhütte bulunmak suretiyle indirimli vergi oranından yararlanan mükellefler ile durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyen mükelleflerden alınması gereken verginin cezalı olarak ve gecikme faizi ile birlikte alınacağı açıklanmıştır.

Muafiyet tanınan kişilerin beyan durumlarının doğruluğu ve şartların sağlanıp sağlanmadığı, ilgili servis ve personelce tespit ve tetkik edilmeli, etkin bir sorgulama mekanizmasının kurulması gerekmektedir. İdareye ilişkin gelir kayıtlarının incelenmesi sonucunda; 2014 yılı öncesi işlenen muafiyetler için sadece emekli kartı ile işlem yapıldığı, muafiyetten yararlanacak her şahıs için Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile yapılması gereken yazışmaların yapılmadığı, bu nedenle diğer kurum ve kuruluşlardan yeterli bilgi alınarak etkin bir inceleme yapılmadan mükelleflerin muafiyetten faydalandırıldığı görülmüştür. 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporunda indirimli emlak vergisi oranından yararlanan kişiler hakkında kurum ve kuruluşlardan yeterli bilgi alınarak etkin bir inceleme yapılmadığı; indirimli emlak vergisinden faydalanan kişilerden bir kısmının istenen şartları sağlamadığı bulgu konusu yapılmıştır.

2021 yılı için yapılan incelemede de; İdarede toplam 16.556 kişiye ait sicilde emlak vergisi muafiyeti işlendiği, bunlardan 3.311 kişiye ait muafiyetin sicilde satış, vefat gibi çeşitli sebeplerle pasif olduğu görülmüştür. Muafiyet kapsamında 13.245 aktif sicil bulunduğu, bunların 4.726 tanesinin kontrollerinin yapıldığı ve 1415 mükellef için muafiyet iptal işlemlerinin uygulandığı ancak 8.519 adet muafiyetten yararlanan mükellefin kontrollerinin yapılamadığı görülmüştür.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, indirimli emlak vergisi oranından yararlanan kişiler hakkında yapılan tüm işlemlerin farklı kurumsal internet adreslerinden manüel olarak yapılması ve bu internet adreslerine erişim yetkisinin belirli kişilerle sınırlandırılması gibi teknik kısıtlamaların bulunduğu; ayrıca muafiyet için belirtilen şartların (taşınmaz edinme, gelir şartı bulunan mükelleflerin sigorta girişinin yapılması gibi) her gün değişebileceği ve Esenyurt ilçesinde gayrimenkul alım-satım işlem hacminin çok yüksek olması nedeniyle Belediyenin emlak ve çevre temizlik servisinde iş yoğunluğunun fazla olduğu; taşınmazlardan kaynaklı kurumlar arası yazışma sayısının artması (icra dairesi, ilgili mahkeme bilgi/belge talepleri), mükellef sayısının fazla olması sebebiyle daha önce indirimli emlak vergisi muafiyetinden faydalanan mükelleflerden, durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyenlerin tarama ve iptal işlemlerinin makul süreleri aştığı, ancak tüm bu zorluklara rağmen mükelleflerin durum tespitiyle ilgili kapsamlı bir çalışmanın başlatıldığı ifade edilmiştir.

Netice itibariyle, indirimli bina vergisi uygulanacak mükelleflerin gerekli şartları sağlamaları noktasında etkin bir takip, tetkik ve araştırma mekanizmasının kurulması; emlak vergisi gelir kaybının önlenmesine ve indirimli vergi oranından yararlanma şartlarını taşımadığı halde, gerçek dışı taahhütte bulunmak suretiyle indirimli vergi oranından yararlanan mükellefler ile durumunda meydana gelen değişikliği bildirmeyen mükelleflerden alınması gereken verginin, cezalı ve gecikme faizi ile birlikte alınmasına imkân sağlayacaktır.

BULGU 25: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

Belediyede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "*Çalışma şartları ve dinlenme hakkı*" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki

---

ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Mezkur yasal düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede Belediyede görev alan kadrolu 85 işçinin toplam 3969 gün kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, müdürlüklere yazılı olarak bildirimde bulunduğu, işçilerin izinlerinin bulguda belirtilen hususlar doğrultusunda kullanılmasının sağlanacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve belediyeye ek mali

---

---

külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 26: Emanetler Hesabındaki Tutarların Niteliğinin Tespit Edilememesi ve Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi

İdarenin 333-Emanetler Hesabında kayıtlı olup mahiyeti belirsiz nitelikte olan emanetlerin zamanaşımı süreleri açısından takibinin yapılamadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 33-Emanet yabancı kaynaklar başlıklı 256'ncı maddesinin birinci fıkrasında, emanet yabancı kaynaklar grubunun depozito, teminat veya emanet olarak yapılan tahsilatların izlenmesi için kullanılacağı; ikinci fıkrasında, muhasebe birimince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esasların, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 33-Emanet Yabancı Kaynaklar başlıklı 255'inci maddesinin ikinci fıkrasında da, muhasebe birimlerince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esasların, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde yapılacak işlemlerin Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Muhasebat Genel Müdürlüğünün 16.08.2004 tarihli ve 2 sıra no.lu Genelgesi'nde; muhasebe birimlerince tahsil edilerek emanetler hesabına kaydedilen paraların, genel olarak 10 yıllık, 5 yıllık, 2 yıllık, 1 yıllık ve 6 aylık zamanaşımına tabi olanlar ile zamanaşımına tabi olmayan emanetler olmak üzere altı grupta toplanacağı, Genelge kapsamına girmeyen emanetlerin bütçeye gelir kaydedilmesine ilişkin zamanaşımı sürelerinin ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği ifade edilmiştir.

Buna göre, anılan Genelge'de zamanaşımı süreleri belirlenmiş olanların, belirlenen sürelerin sonunda, zamanaşımı süresi belirlenmemiş olanlar için ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu (10) yılın sonunda bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; İdarenin 333-Emanetler Hesabında kayıtlı olan toplamda 44.606.742,45 TL bulunduğu ve bu tutar içerisinde 2009 yılından itibaren 31.12.2021 tarihine kadar geçmiş yıllarından devreden emanetlerin bulunduğu, söz konusu emanetlerin yukarıda belirtilen zamanaşımı sürelerine uygun olarak tasnif edilmeden kaydedildiği, zamanaşımına uğrayanların ise tespitine olanak sağlayacak veri ve bilgilerin bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu durum ilgili mevzuatları gereğince zamanaşımına uğrayan emanetlerin tespitini zorlaştırmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, Emanetler Hesabındaki tutarların mahiyeti itibariyle oldukça farklı muhasebe kayıtlarından oluştuğu, niteliğinin belirlenmesine yönelik çalışmaların başlatıldığı ve bu hesaptaki tutarların zamanaşımı dikkate alınarak takip edilmesinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Emanetler Hesabında kayıtlı olan emanetlerden, zamanaşımına uğrayanların takip ve tespitini sağlayacak sistem ve programların oluşturulması, ayrıca emanetlerin alınış tarihleri ve ilgili mevzuatlarında belirtilen süreler dikkate alınarak, zamanaşımına uğramış olanların bu hesaptan çıkarılıp gelir kayıtlarının yapılması uygun olacaktır.

BULGU 27: İdarenin Toplam Borcunun Hesaplanmasında Bazı Borç Kalemlerin Hesaplamaya Dahil Edilmemesi ve Buna Bağlı Olarak Mevzuatında Belirtilen Borç Sınırının Aşılması

İdare tarafından, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile tespit edilen borç stok üst sınırının aşıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Borçlanma” başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

“Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun esasında belediyelerin borçlanma yetkisinin yöntemini gösteren ve halihazırda yürürlükte olan 21.02.2005 tarihli ve B050MAH0740001/45201 sayılı İçişleri

---

Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (yeni Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) Yazısında;

“... ”

Borçlanma talebinde bulunan belediyeler toplam borç stoklarını hesaplamak veya tespit etmek amacıyla; Hazine Müsteşarlığı, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, ilgili Sosyal Sigortalar Kurumu İl müdürlüğü, İller Bankası Genel Müdürlüğü, ilgili vergi dairesi müdürlüğü ve ilgili TEDAŞ biriminden alacakları yapılandırılmış, kesinleşmiş veya diğer şekilde borç durumuna ilişkin belgelere göre gerekli hesaplamayı yaparak borçlanma talep dosyasına ekleyeceklerdir. Bu belgelere ilave olarak, belediyenin piyasaya ve personeline borcunun olup olmadığı, varsa borç miktarı belediye başkanı tarafından imzalanmak suretiyle ayrıca borçlanma talep dosyasına eklenecektir.

...” denilmektedir.

Söz konusu yazıya göre, İdarenin borçlanma sınırın tespitinde;

- 1) İller Bankası kredileri ve faizleri,
- 2) Banka Kredileri ve faizleri,
- 3) Dış krediler ve faizleri,
- 4) Hazineye olan borçlar ve faizleri,
- 5) Piyasa borçları (bütçe emanetleri),
- 6) Vergi ve sosyal güvenlik borçlarının tamamı dikkate alınmalıdır.

Belediyelerin yukarıda sayılan borç kalemlerinin toplanması suretiyle hesaplanan borç stoku; idarenin en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının yeniden değerlendirme oranıyla arttırılan miktarını (büyükşehir belediyeleri için 1,5 katını) aşmamalı ve toplamda belirtilen sınırın üzerinde borçlanma yapılmamalıdır.

Yapılan incelemede; İdarenin piyasa borçları, yapılandırılmış veya yapılandırılmamış vergi ve sosyal güvenlik borçları gibi borç kalemlerinin hesaplamaya dahil edilmediği; söz konusu borç kalemlerinin hesaplamaya dahil edilmesi durumunda İdarenin toplam borcunun yasal düzenlemede belirtilen sınırı aştığı tespit edilmiştir. Şöyle ki:

İdarenin 2020 yılı sonu itibariyle kesinleşen bütçe geliri 655.997.022,14 TL'ye %9,11'lik yeniden değerlendirme oranı uygulandığında, 2021 yılının borçlanma sınırı 715.758.350,86 TL olmaktadır. İdarenin 2021 yılı sonu itibariyle borç stok miktarı ise, 5393 sayılı Kanun ve mezkûr yazıda belirtilen unsurlar üzerinden değerlendirildiğinde; aşağıdaki tabloda görüleceği üzere, 974.501.004,61 TL'dir.

Tablo 10: İdarenin Borç Stok Hesaplamasına Dahil Olan Borç Kalemleri

Borç Kalemleri	Borç Tutarı
300 Banka Kredileri Hesabı	14.903.115,17
320 Bütçe Emanetleri Hesabı	379.214.147,83
36-Ödenecek Diğer Yükümlülükler	306.526.242,54
38- Gider Tahakkukları	3.248.862,16
400 Banka Kredileri Hesabı	19.474.675,64
438 Kamuya Olan Ertelemiş Borçlar veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı	249.226.290,11
481- Gider Tahakkukları	1.907.671,16
İdarenin Toplam Borç Tutarı	974.501.004,61

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 2019 yılının Nisan ayından itibaren iç veya dış borçlanma yapılmadığı, borç stokunun azaltılmasını esas alan bir yönetim anlayışı benimsendiği ifade edilmiştir.

Netice olarak, İdarenin 2021 yılı itibariyle sahip olduğu borç stoku mevzuatında belirtilen borçlanma sınırını geçmiştir. Dolayısıyla, mevcut borç stoku borçlanma sınırının altına çekilene kadar yeni bir borçlanmaya gidilmemesi gerekmektedir.

BULGU 28: İdarenin Araç Kiralama İhalesi Kapsamında Yabancı Menşeli Araç Temin Edilmesi

İdare tarafından yapılan “Muhtelif Araç Kiralama Hizmeti Alımı” ihalesi kapsamında, Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere aykırı olarak yabancı menşeli araçlar kiralandığı görülmüştür.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu'nun 1'nci maddesinde, belediyelerin bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Mezkûr Kanun'un 12'nci maddesinde ise hizmet alımı

suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar için gerekli esas ve usullerin Cumhurbaşkanınca saptanacağı belirtilmiştir.

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde "Yabancı menşeli taşıtlar" ifadesinin Kanunun 10'uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtları ifade ettiği belirtilmiştir. Anılan Usul ve Esaslar'ın 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde aynen; "Hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıtların edinilmesi, Kanunun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacaktır." denilmiştir.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belediyeler hakkında özel bir düzenleme getirilmediğinden, belediyeler tarafından yabancı menşeli araçları kiralanması mümkün değildir.

İdarede, binek ve diğer türden 188 adet araç teminini içeren Muhtelif Araç Kiralama Hizmeti Alımı İşi ihalesi kapsamında her ay 111 adet binek araç kiralanması öngörülmüştür. Yüklenici tarafından idareye teslim edilen araçların ruhsatlarının incelenmesi sonucunda teslim alınan binek araçlardan 20 adedinin mezkûr Usul ve Esaslar'a aykırı olarak yabancı menşeli olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu araçlara ilişkin tablo aşağıdadır:

Tablo 11: Yabancı Menşeli Kiralık Araçlara İlişkin Bilgiler

Marka/Model	Motor Hacmi	Araç Sayısı
Volkswagen Passat	1.500	10
Renault - Megane Ot.	1.500	10

Taşıtların edinimi ve kullanımı ile ilgili kurallar, sadece ihale şartnamelerinde yer alacak kurallar olmayıp, taşıtların ilk edinimi veya kiralanması ve kullanımı sırasında sürekli olarak göz önünde bulundurulması gereken kurallardan olduğundan, yabancı menşeli veya 1600 cc motor hacminin üzerindeki araçların, uygun araç olarak kabul edilip hizmet gördürülmesi mümkün bulunmamaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, 2022 yılı için yapılan araç kiralama hizmet alım işi ihalesinde yabancı menşeli araçlara yer verilmediği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Araç kiralaması hizmet alımı işlerinde, ihalelerde araç özelliklerinin yerli muhteva oranı %50'nin üzerinde ve motor hacmi 1.600 cc'ye kadar olan araçlar olarak belirtilmesi, bu niteliğe sahip araçların teslim alınıp hizmette kullanılması, taşıt edinilmesinde gerek 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun gerekse de söz konusu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Usul ve Esaslar'ın dikkate alınması uygun olacaktır.

BULGU 29: Kirayı Sözleşmelerinde Belirtilen Sürelerde Ödemeyen Kiracıların Sözleşmelerinin Feshedilmemesi ve Bunların İhale Yasaklısı Yapılması Hususunda Gerekli Girişimde Bulunulmaması

Kira ödeme yükümlülüklerini sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen kiracılarının sözleşmelerinin feshedilmediği ve bunların ihale yasaklısı yapılmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un "Müteahhit veya müşterinin sözleşmenin bozulmasına neden olması" başlıklı 62'nci maddesinde;

"Sözleşme yapıldıktan sonra 63'üncü maddede yazılı hükümler dışında müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az 10 gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Gelir kaydedilen kesin teminat, müteahhit veya müşterinin borcuna mahsup edilemez."

Kanun'un "İdarelerce İhalelere Katılmaktan Geçici Yasaklama" başlıklı 84'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise;

"Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete'de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir." hükümleri yer almaktadır.

Kira sözleşmesinde belirtilen yükümlülüğünü yerine getirmeyen müşterinin (kiracı) Kanunun 62'nci maddesine göre kesin teminatı gelir kaydedilmektedir. Diğer yandan,

taahhüdün sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilmemesi nedeniyle 2886 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre de kiracının ihale yasaklı yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 112 adet taşınmazın 2886 sayılı Kanun'a göre kiraya verildiği; bunlardan 45 adet kiracının kira ödeme yükümlülüklerini sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmediği yani sözleşmelerine göre aylık olarak ödenmesi gereken kira tutarlarının aylıklar halinde ödenmediği; yıl boyunca dahi kira ödemesini yapmayan mükelleflerin olduğu; ancak, söz konusu kiracıların sözleşmelerinin feshedilmediği ve ihale yasaklı yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, bulgu konusunda ilgili birimler arası koordinasyonun tesis edileceği ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında gerekli işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiştir.

Netice olarak, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereği, kira ödeme yükümlülüklerini sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen kiracıların kesin teminatlarının gelir kaydedilip sözleşmelerinin feshedilmesi ve ihale yasaklı yapılması gerekmektedir.

BULGU 30: Yevmiye Defterinde Boş Yevmiye Kayıtlarının Bulunması

İdarenin 2021 yılı yevmiye defterinde toplam 3555 adet yevmiye numarasının boş bırakıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Yevmiye Sistemi, Muhasebeleştirme Belgeleri ve Açılış Kayıtları" başlıklı 43'üncü maddesinin birinci fıkrasında; muhasebe işlemlerinin, yevmiye tarih ve numara sırasına göre ve maddeler halinde yevmiye defterine günlük olarak kaydedileceği, buradan da usulüne göre büyük defter ve yardımcı defterlere sistemli bir şekilde dağıtılacağı ifade edilmiş, aynı Yönetmelik'in "Kullanılacak defterler ve kayıt düzeni" başlıklı 44'üncü maddesinde ise yevmiye defterinin, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin yevmiye tarih ve numarasıyla ve maddeler halinde düzenli olarak yazıldığı müteselsil sıra numaralı defter olduğu ve yevmiye defterine açılış kaydı yapıldıktan sonra, günlük işlemlerin muhasebeleştirme belgelerine dayanılarak kaydedileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, yevmiye defterine kayıtların müteselsil olarak yapılması ve her bir işleme ayrı bir yevmiye numarası verilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdarenin 2021 yılı yevmiye defterinde mevzuat hükümlerine aykırı

olarak toplam 3555 adet yevmiye numarasının boş bırakıldığı tespit edilmiştir.

Yevmiye numaralarının düzenli ve müteselsil olmaması ortaya iki ihtimalli bir durum çıkarmaktadır. Birinci ihtimal; sistemin hiçbir müdahale yapılmaksızın kendiliğinden söz konusu boşlukları bırakması durumudur ki, bu durum bilişim sisteminin hatalı kurgulandığını gösterir. İkinci ihtimal ise; bilişim sistemin elle müdahaleye açık hale getirilerek yevmiye numaralarında boşlukların bilinçli bir şekilde bırakılması durumudur ki, bu durum bilişim sisteminin elle müdahaleye müsaade ederek muhasebe sisteminde risk oluşturduğunu gösterir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, boş yevmiye numarası bırakılmaması hususunda gerekli özenin gösterileceği ifade edilmiştir.

Netice olarak, İdarenin muhasebe sisteminin yevmiye numaralarının boş kalmasına izin vermeyecek şekilde kurulması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Belediye Gelirleri Kanunu'nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Gelirleri Kanunu'nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması" başlığı altında 18 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Bina İnşaat Harcına İlişkin Matrahın Toplam İnşaat Alanı Üzerinden Hesaplanması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Bina

			<p>İnşaat Harcına İlişkin Matrahın Toplam İnşaat Alanı Üzerinden Hesaplanması” başlığı altında 13 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.</p>
Diğer Kamu Kurumlarına Ait Payların/ Borçların Gönderilmemesi	2018	Yerine Getirilmedi	<p>Diğer Kamu Kurumlarına ait pay ve borçlardan vergi borcu ile sosyal güvenlik primlerine ilişkin borçlar yapılandırılmıştır. Diğer paylara ilişkin kısımlar ise Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde “Mevzuatı Uyarınca İdare Tarafından Tahsil Edilen Çevre ve Temizlik Vergisinin</p>

			<p>%20'sinin Büyükşehir Belediyesine Aktarılmaması” başlığı altında 10 numaralı, "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına Gönderilmemesi" başlığı altında 11 numaralı, "Genel Bütçeye Aktarılması Gereken 2018 Yılı ve Öncesine Ait Asgari Ücret Destek Primlerinin Aktarımının Yapılmayarak İdarenin Gelir Hesaplarına Kaydedilmesi" başlığı altında 22 numaralı ve "Hizmet Alım İhaleleri Kapsamında 2019 Yılı ve Sonrasında</p>
--	--	--	--

			Yüklenicilerden Kesilen Asgari Ücret Destek Primleri İçin Herhangi Bir İşlem Yapılmamış Olması" başlığı altında 23 numaralı bulgular olarak düzenlenmiştir.
Harç Konusu Olan Hizmetler İçin Mevzuata Aykırı Olarak Ayrıca Ücret Talep Edilmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Harç Konusu Olan Hizmetler İçin Mevzuata Aykırı Olarak Ayrıca Ücret Talep Edilmesi" başlığı altında 20 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
İdare Adına Tescilli Konutların Mevzuata Aykırı Olarak Bazı Kişilere Tahsis Edilmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular"

			bölümünde “İdare Adına Tescilli Konutların Mevzuata Aykırı Olarak Bazı Kişilere Tahsis Edilmesi” başlığı altında 6 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
İdare Tarafından Alınan Yol ve Kanalizasyon Katılma Paylarının Mevzuata Uygun Olmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde “İdare Tarafından Alınan Yol ve Kanalizasyon Katılma Paylarının Mevzuata Uygun Olmaması” başlığı altında 21 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
İndirimli Emlak Vergisi Oranından Yararlanan Kişiler Hakkında Etkin Bir Tespit ve İnceleme Mekanizmasının Bulunmaması	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular"

					bölümünde “İndirimli Emlak Vergisi Oranından Yararlanan Kişiler Hakkında Etkin Bir Tespit ve İnceleme Mekanizmasının Bulunmaması” başlığı altında 24 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Kurum Taşınmazlarının Ecrimisil Karşılığında Kullanılması	2018	Yerine Getirilmedi			Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde “İdare Taşınmazları İçin Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi” başlığı altında 8 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.

Vergi ve Harçlardan Bazılarında Mevzuata Aykırı Usul ve Esasların Uygulanması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Gelirleri Kanunu'nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması" başlığı altında 18 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Maktu Vergi ve Harç İşlemlerinde Mevzuatta Belirtilen Usul ve Esaslara Uyulmaması	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Gelirleri Kanunu'nda Yer Alan Azami Tutarların Üzerinde Harç Tarifesi Belirlenmesi ve Uygulanması" başlığı altında 18 numaralı bulgu

			olarak düzenlenmiştir.
Kuruma Ait Taşınmazların Derneklere Bedelsiz Olarak Tahsis Edilmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Taşınmazlarının Mevzuatta Belirtilen Şartlar Karşılanmaksızın Dernek ve Vakıflara Kullandırılması" başlığı altında 5 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Mevzuata Aykırı Olarak Vakfa Taşınmaz Tahsis Edilmesi	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Belediye Taşınmazlarının Mevzuatta Belirtilen Şartlar

			Karşılanmaksızın Dernek ve Vakıflara Kullandırılması” başlığı altında 5 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Park ve Yeşil Alan Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Yalnızca Özel Kişilere Bedelsiz Olarak Kullandırılması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde “Park ve Yeşil Alan Olarak Bütün Vatandaşların Kullanımına Açık Olması Gereken Taşınmazların Yalnızca Özel Kişilere Bedelsiz Olarak Kullandırılması” başlığı altında 7 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.

Kurumda Görev Yapan Kadrolu İşçilerin Ücretli Yıllık İzinlerinin Düzenli Olarak Kullanılmaması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması" başlığı altında 25 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
Yevmiye Defterinde Yürürlükteki Mevzuata Aykırı Olarak Boş Yevmiye Kayıtlarının Bulunması	2018	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Yevmiye Defterinde Boş Yevmiye Kayıtlarının Bulunması" başlığı altında 30 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.

Geçici Kabulü Yapılan İşlerin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Aktarılmaması	2018	Kısmen Yerine Getirildi	Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde "Geçici Kabulü Yapılan İşlerin İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarına Aktarılmaması" başlığı altında 1 numaralı bulgu olarak düzenlenmiştir.
---	------	-------------------------	--